

Steven Spielberg: Utjecaj na američku kinematografiju

Kuzmić, Elizabeta

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:902359>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-21**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN

DIPLOMSKI RAD br. 117-MMD-2023

STEVEN SPIELBERG: UTJECAJ NA
AMERIČKU KINEMATOGRAFIJU

Elizabetha Kuzmić

Varaždin, rujan 2023.

SVEUČILIŠTE SJEVER
SVEUČILIŠNI CENTAR VARAŽDIN
Studij Multimedija

DIPLOMSKI RAD br. 117-MMD-2023

**STEVEN SPIELBERG: UTJECAJ NA
AMERIČKU KINEMATOGRAFIJU**

Student:

Elizabeta Kuzmić, 0808/336

Mentor:

doc. dr. art. Irena Škorić

Varaždin, rujan 2023.

Prijava diplomskog rada

Definiranje teme diplomskog rada i povjerenstva

ODIEL	Odjel za Multimediju		
STUDIJ	diplomski sveučilišni studij Multimedija		
PRISTUPNIK	Kuzmić Elizabeta	NAPISNI BROJ	0808/336
DATUM	14.09.2023.	ROJEKAT	Digitalna video produkcija
NASLOV RADA	Steven Spielberg: Utjecaj na američku kinematografiju		
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	Steven Spielberg: The influence on American Cinematography		
MENTOR	Irena Škorić	ZVANJE	doc. dr. art.
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. doc.art.dr.sc. Mario Periša - predsjednik		
	2. izv.prof.art. dr.sc. Robert Geček - član		
	3. doc.dr.art. Irena Škorić - mentor		
	4. doc.dr.sc. Domagoj Frank - zamjenski član		
	5. _____		

Zadatak diplomskog rada

BROJ	117-MMD-2023
OPIS	Filmovi kao jedni od najpoznatijih medija obuzeli su današnju tehnologiju i nove mogućnosti digitalne ere. U filmskoj svijetu jednu od najvećih uloga imaju redatelji filmova. U ovom diplomskom radu dotaknut ćemo se uspješnog i poznatog američkog filmskog redatelja Stevena Spielberga, istražiti ćemo njegov duboki utjecaj na američku kinematografiju, fokusirajući se na njegov jedinstveni pristup vizualnom pripovijedanju i njegov doprinos tehničkim inovacijama. Analizirat ćemo Spielbergove ključne filmove i kinematografske tehnike. Ukjučujući njegov pristup emocijama, simbolizmu i tematici u filmovima. Također ovaj rad istražuje kako je napravio revoluciju u američkom filmskom stvaralaštvu, utječući na sljedeće generacije redatelja i oblikujući industriju u cjelini. Svojom inovativnim pristupom otvorio je vrata mnogih novih filmša i pružio im priliku da prikažu sebe u najboljem svjetlu. Istraživanje se također bavi društvenim i kulturnim implikacijama Spielbergova rada, istražujući kako su njegovi filmovi odjeknuli kod publike i postali kulturni uzori. Tema obitelji, straha, junaštva, hrabrosti i pustolovine neke su od glavnih tema kojima se bavi. Završni dio ovog rada osvrnut će se na Spielbergov blockbuster i cjelokupni utjecaj na američku kinematografiju.

ZADATAK USUČEN

14/9/2023

POTPIŠ MENTORA

Irena Škorić

SVEUČILIŠTE
SJEVER

Predgovor

Zahvaljujem svojoj mentorici doc.dr.art. Ireni Škorić na pomoći i savjetovanju od početka pisanja diplomskog rada do njegovog završetka.

Također zahvala svima profesorima na fakultetu, mojim prijateljima i obitelji na uzajamnoj podršci i razumijevanju tijekom mojeg studiranja.

Sažetak

U ovom diplomskom radu dotaknut ćemo se uspješnog i poznatog američkog filmskog redatelja Stevena Spielberga. Istražit ćemo njegov duboki utjecaj na američku kinematografiju, fokusirajući se na njegov jedinstveni pristup vizualnom pripovijedanju i njegov doprinos tehničkim inovacijama. Analizirajući Spielbergove ključne filmove, njihove tematske elemente i kinematografske tehnike, ovaj rad istražuje kako je on napravio revoluciju u američkom filmskom stvaralaštvu, utječući na sljedeće generacije redatelja i oblikujući industriju u cjelini. Istraživanje se također bavi društvenim i kulturnim implikacijama Spielbergova rada, istražujući kako su njegovi filmovi odjeknuli kod publike i postali kulturni uzori.

Spielbergovi filmovi će uvijek ostati poznati i biti jedni od većih dijelova američke kinematografije koje će se generacijama prenositi na ljubitelje filmova i imati utjecaj na nove generacije redatelja.

Ključne riječi: američka kinematografija, filmska industrija, Steven Spielberg, redatelj, filmovi

Abstract

In this master thesis, we will talk about successful and famous American film director Steven Spielberg. We will explore his profound influence on American cinema, focusing on his unique approach to visual storytelling and his contributions to technical innovation. Analyzing Spielberg's seminal films, their thematic elements and cinematic techniques, this thesis explores how he revolutionized American filmmaking, influencing subsequent generations of directors and shaping the industry as a whole. The research also looks at the social and cultural implications of Spielberg's work, exploring how his films resonated with audiences and became cultural role models.

Spielberg's films will always remain famous and be one of the biggest parts of American cinema that will be passed on to film lovers for generations and will have an influence on new generations of directors.

Keywords: American cinematography, film industry, Steven Spielberg, director, films

Popis korištenih kratica

hrv. hrvatski,

šp. španjolski

CGI eng. Computer-generated imagery;
hrv. Računalno generirane slike

VR eng. Virtual reality;
hrv. Virtualna stvarnost

List of used abbreviations

hrv. croatian,

šp. spanish

CGI Computer-generated imagery

VR Virtual reality

Sadržaj

1.	Uvod.....	1
2.	Steven Spielberg	4
2.1.	Rani život	5
2.2.	Školovanje.....	6
2.3.	Prva djela.....	8
3.	Spielbergov utjecaj na američku kinematografiju	13
3.1.	Obilježja njegovih filmova.....	15
3.1.1.	Emocije.....	17
3.1.2.	Pokreti kamere.....	19
3.1.3.	Montaža	22
3.1.4.	Simbolizam i metafore	23
3.2.	Uticaj na stilove i žanrove snimanja filmova	25
3.2.1.	Spajanje žanrova.....	26
3.2.2.	Tematika filmova	27
3.3.	Inspiriranje nove generacije filmskih redatelja	28
4.	Revolucija tehnologije u Spielbergovim filmovima.....	31
4.1.	Tehnički aspekti i specijalni efekti.....	32
5.	Teme Spielbergovih filmova	40
5.1.	Teme djetinjstva i obiteljskih odnosa.....	40
5.2.	Povijesne teme povezane s ljudskom hrabrošću	43
5.3.	Teme ljudskog straha i pustolovnog istraživanja	46
6.	Uticaj filma „Jurassic Park“ (<i>hrv.</i> „Jurski park“) na američku kinematografiju	49
7.	Zaključak	56
8.	Literatura.....	60
	Popis slika	65

1. Uvod

Filmovi kao jedni od popularnijih medija današnjeg svijeta razvijaju se svakog dana te imamo prilike vidjeti na koji način razmišljaju redatelji, scenaristi, kostimografi i ostali sudionici filmske industrije. U Hrvatskoj kao i u svijetu, pogotovo Hollywood-u, filmove možemo interpretirati na različite načine, a posebice i poruku koju nam film donosi. Svaki film dobro je osmišljen, temeljito komentiran i popravlján od strane vrhunskih stručnjaka filmske industrije. Redatelji svojim načinom snimanja doprinose filmskoj industriji na njihov poseban i individualan način. Oni imaju svoj način snimanja, ili svoju temu filmova koju možda iznova žele prikazati na neki drugačiji način, te je svaki od redatelja poznat po nečemu u svojim filmovima. Redatelji su važna karika kod snimanja filmova, bez njih sam koncept stvaranja filma ne bi postojao. A svakako možemo reći da su među najvažnijima jer zbog njih zapravo imamo priliku i uživati u tim djelima. Redatelji nam žele prikazati toliko toga u svojim filmovima, na nama je samo da čitamo poruku filma te se na neki način poistovjetimo s pričom filma. Poznati su po svojoj domišljatosti i kreativnosti i spremni su da na naše male i velike ekrane prenesu priču na najbolji mogući način. Kroz početke filma mnogi redatelji doprinijeli su razvoju filmske industrije u svijetu. Od američkih, španjolskih, francuskih, ruskih pa čak i hrvatskih redatelja možemo vidjeti velika djela. Svako djelo može se analizirati na neki poseban način, ima svoju poruku koju nam prenosi te svaki od nas tumači priču filma sebi na svoj način.

Steven Spielberg danas slovi za jednog od najpoznatijih i najuspješnijih filmskih redatelja. Njegovo ime je slavno kao i Robert Altman, Martin Scorsese, Alfred Hitchcock te Stanley Kubrick. Sve su to poznati redatelji koji su imali prilike okušati se u tom poslu i zapravo postati jedni od najboljih koje svijet poznaje. Ime Steven Spielberg sinonim je za američku kinematografiju, postao je utjecajna osoba koja je ostavila neizbrisiv trag u industriji. Od njegove rane karijere (početak 1969. godine) do njegovih

današnjih djela, Spielbergov doprinos filmskom stvaralaštvu je definitivno bez premca. Maštovitost i kreativnost kojom je prenosio (i još uvijek prenosi) likove na ekrane zaslužno mu je dodijelilo mjesto na listi jednih od najkvalitetnijih redatelja. Spielbergov trajni utjecaj na američku kinematografiju nadilazi njegove filmove, budući da je bio ključan u oblikovanju vizualnog pripovijedanja i tehničkih inovacija. Pokušao nam je približiti nove načine stvaranja filma i pričanja priče. Njegov vizionarski pristup i osebujne tehnike utrli su put modernom filmskom stvaralaštvu. Tehnike pripovijedanja, poput njegove sposobnosti spajanja žanrova i izazivanja snažnih emocionalnih reakcija kod gledatelja, učvrstile su njegov status pravog filmskog majstora. Spielbergovi filmovi često istražuju univerzalne teme i zadiru u kolektivnu kulturnu svijest, što ih čini prikladnima za publiku u različitim kulturama i vremenskim razdobljima. A njegova pažnja posvećena detaljima i pedantna izrada u njegovim filmovima postavili su standard za izvrsnost u snimanju filmova.

U ovom radu analizirat ćemo Spielbergove tehnike vizualnog pripovijedanja i njihov utjecaj na narativnu strukturu, razvoj likova i emocionalnu povezanost likova u filmu, a isto tako spomenut ćemo kako emocionalno uvlači publiku u svoje filmove i na koji način im prenosi priču. Proučit ćemo Spielbergov doprinos tehničkim inovacijama, uključujući napredak u specijalnim efektima, pokretima kamere i ukomponiranosti zvuka u filmove. Dotaknut ćemo se naravno i utjecaja Spielbergova rada na američku kinematografiju, uključujući njegov utjecaj na filmske stilove, žanrove i očekivanja publike. Istražiti sociokulturne implikacije Spielbergovih filmova, posebice u odnosu na teme djetinjstva, društvenih i političkih pitanja te njihove kulturne rezonancije. Pred kraj rada ćemo podijeliti istraživanje na teme djetinjstva i obiteljskih odnosa, povijesne teme i ljudsku umiješanost u iste i teme avanturističkog duha i ljudskog straha. Spomenut ćemo najpoznatije filmove na te teme te ih prokomentirati kakav su utjecaj imali na publiku i iz kojeg razloga je Spielberg odlučio snimati takve filmove. Završno spomenut ćemo jedan film za kojeg smatramo da je imao veliki utjecaj što na Spielbergovu karijeru, a tako i na cjelokupnu američku kinematografiju,

analizirat ćemo njegova obilježja na Spielbergov način i spomenuti utjecaj i na nove generacije redatelja.

Kroz ovaj rad bitno je prikazati Spielbergov utjecaj na američku kinematografiju, nove generacije redatelja, njegova postignuća i napredak kroz karijeru te način uključivanja svih nas u njegove priče.

2. Steven Spielberg

Obuzeti današnjom tehnologijom i napretkom filmskog svijeta, bitno je naglasiti one koji su imali velik utjecaj u kinematografiji, bilo američkoj ili svjetskoj. Svakim danom saznajemo za nove redatelje i one koji su odlučili ući u filmsku industriju s ciljem da naprave poznata djela i da prenesu priču gledateljima. Uz današnje mogućnosti možda je i lakše dobiti ideju i realizirati je, no nažalost, konkurencija će biti prevelika. A za one koji su se borili od početka i od malih nogu, ta priča ide malko drugačije. U svijetu filmova znamo i one redatelje kao što je i Spielberg. Steven Spielberg je nagrađivani i svjetski poznati filmski redatelj koji je ostavio, te još uvijek ostavlja, značajna djela kroz svoj rad. Svatko od nas je barem jedanput u životu nabasao na neko njegovo djelo i ostao opčinjen strukturom, pričom ili vizualizacijom filma. Kroz njegova djela možemo vidjeti njegovu evoluciju, a tako i evoluciju cijele filmske industrije i kako su neka od njegovih obilježja imala utjecaj na teme filmova ili mogućnosti koje režija donosi. A i na koji način je doprinio toj istoj industriji ili imao utjecaj na današnje redatelje. Od kada je želio okušati se u filmskoj industriji pa sve do danas, svakim dijelom pridonese ovoj industriji na najbolji mogući način. Njegovi filmovi dobivaju dobre, ako ne i odlične kritike i znamo da se njegovi filmovi spominju svugdje, među njegovim kolegama ili među publikom koja uživa u njima.

Kroz rani život okušao se u snimanju filmova što za školske projekte ili ih je snimao samo iz dosade, što je zapravo rezultiralo i njegovih uspjehom u današnjim filmovima. Spomenut ćemo njegovo djetinjstvo, školovanje i prva djela, odnosno započet ćemo priču o uspješnosti njegovih filmova i njegove karijere. Kako su snimljeni njegovi prvi filmovi i na koji način je uključivao nove ideje i tehnike u svoje filmove. Puno prije nego je postao nagrađivani redatelj filmova kao što su „Jaws“ (hrv. „Ralje“, 1975. g.) i „Schindler's List“ (hrv. „Schindlerova lista“, 1993. g.), Steven je došao iz obitelji koja je imala dovoljno, ali i nedovoljno. Međutim, njegova želja, kreativnost i mašta, dovela su ga tu gdje je danas i gdje može i dalje stvarati nova djela. A i utjecaj

okoline na njegovu obitelj i okolnosti, pomoglo mu je da pronađe teme o kojima želi pričati.

2.1. Rani život

Steven Spielberg rođen je 1946. godine u Cincinnatiju, Ohio. Otac Arnold bio je elektroinženjer dok mu je majka Leahanni bila ugostiteljica i koncertna klaviristica. Njezina obitelj emigrirala je iz Poljske u Ameriku, a Arnoldov otac je došao u Ameriku 1906. godine, dok je za dvije godine došla i Arnoldova majka. Zajedno sa Stevenom imali su još troje djece, odnosno tri kćeri. [1] Prije nego je postao toliko poznat njegova obitelj nije živjela u obilju te je njegovo djetinjstvo bilo financijski ograničeno. [2] Poznato je da je Steven bio veoma znatiželjno dijete i uvijek je želio nešto više, što se kasnije u životu pokazalo kao dobra stvar. Uvijek je ispitivao, proučavao i pokušavao saznati nove stvari. Imao je mnoga pitanja koja ga nikad nisu umarala i želio je znati više. Svaki projekt kojeg se prihvatio i dovršio je. Ali isto tako je ispitivao granice normalnosti i strpljenja svojih roditelja, uništavao je stvari po kući kako bi otkrio nešto novo. Zato što sve što ga je zanimalo i što je želio istražiti radio je kod kuće, zbog toga je i upadao u nevolje. No njegovi roditelji bili su otvorenog uma i koliko god da je Steven želio nešto isprobati i u koliku god nevolju bi upao nakon toga, uvijek se isplatilo. Svakako je naslijedio osobine svojih roditelja, očevu inteligenciju i majčin slobodan duh, a samim time su mu i gledali kroz prste za sve njegove nepodopštine. Njegova majka je bila poznata po tome što je često razmišljala drugačije od drugih pa je samim time bila strpljiva sa Stevenom i njegovim vizijama. Veliku maštovitost, kreativnost i artističnost također je naslijedio od nje. A kao njegova glavna osobina isticalo bi se razmišljanje izvan kutije, odnosno otvorenost prema svemu što bi se moglo desiti ili što bi on sam mogao učiniti.[1] Sam je spomenuo godinama kasnije da je oduvijek imao strast prema hobijima od kojih se razvila ljubav prema snimanju, a nakon toga je to sve zajedno preraslo u veliku znatiželju, ljubav i strast prema režiranju i stvaranju filmova. Leahanni je također spomenula da kada je počeo snimati

filmove cijela njihova kuća je bila dio produkcije, napravio je pravo filmsko iskustvo unutar njihovog doma. Za sve sudionike imao je posebnu zadaću i sa svima je „upravljao“ kao sa svojim kolegama na setu. [3]

Spielberg je bio rođen na kraju Drugog svjetskog rata, što je značilo da je kao židov slušao priče o svojoj obitelji koja je stradala ili nasreću preživjela holokaust. Sam Spielberg je rekao da je kroz cijelo djetinjstvo slušao priče o ratovima i o preživljavanju njegove obitelji. [1] A što zbog židovstva, što zbog perioda u kojem je rođen, Spielberg je rekao da je često ideje za filmove mogao dobiti iz svojeg djetinjstva. [3] Zbog teškog vremenskog perioda u kojem je odrastao, često su se selili zbog očevog posla i završavali u susjedstvu koja nisu odobravalu židove. Zbog promjene okruženja i neimanja prijatelja zbog njegove religije, često je bio zlostavljan u školi što je rezultiralo njegovom povučenošću i antisocijalnom ponašanju. [1]

Važno je spomenuti da je na njega utjecala i rastava njegovih roditelja. Nakon rastave ostao je živjeti s majkom, a poznato je da je nedostatak očeve figure imalo utjecaj na njegov pogled na svijet. Svakako se taj problem može i primijetiti u njegovih filmovima, gdje se uvijek često fokusira na obitelj, odnosno i na neku vrstu gubitka ili kako prebroditi teške situacije. [3] A animaciju je pronašao upravo u filmovima. Kao što smo već spomenuli, njegova radoznalost i potreba da zna više i stvara više, rezultirala je njegovim ponašanjem u obitelji te na kraju uspjehom u filmskoj industriji.

2.2. Školovanje

Na njegovu karijeru uvelike je utjecalo i njegovo obrazovanje. Spielberg u školi nije oduševljavao, također je izbjegavao školu kada je mogao ili je sam lažirao da je bolestan samo zato da ne bi morao pohađati nastavu. U njegovoj glavi, obrazovanje mu nije bilo važno i nije se želio posvetiti školi. Njegova majka je bila na njegovoj strani i odobravalu je da ostane kod kuće kada je želio, dok je njegov otac bio uvelike protiv toga. Znalo se dogoditi i da mu je otac radio neke projekte za školu samo zbog Stevenove nezainteresiranosti. Želja da mu sin bude uspješan u školi, iščezla

je kada je i sam Arnold primijetio da njegov trud neće ništa promijeniti. Steven je bio posvećen filmskom svijetu tako da je postao skroz nemaran što se tiče škole, sporta ili nekih ostalih izvanškolskih aktivnosti ili druženja van škole. Arnold je želio da mu sin bude inženjer, pokušavao ga je usmjeriti u tu industriju, međutim Steven i njegova odlučnost, na kraju su uvjerali oca da toliko voli filmsku režiju i da on želi biti redatelj. Steven je svojem ocu rekao „Ja želim biti redatelj“, na što je njegov otac odgovorio da ako ima toliku želju mora krenuti ispočetka, od nule sve dok se ne digne kao dobar filmski redatelj, no mladi Steven je imao viziju kako će to učiniti na svoj način. Stevenovo razmišljanje pokazalo je da je toliko odlučan u svom naumu da je Arnold jedino mogao gledati kako mu sin predočuje ideje u djela.

Njegovi školske kolege i profesori na početku pomalo su bili zbunjeni Stevenovom željom i odlukom. Međutim svi su se složili da je uvijek dao sve od sebe u svakom od svojih malih filmova, tako da su ga podržali. [3]

Prvo je svoje školovanje nastavio u Arcadia srednjoj školi, ali kao što smo već spomenuli, nije bio zainteresiran za školu. Neki od profesora poticali su ga da nastavi sa svojim željama, hobijima i ljubavlju prema snimanju. Profesor Fred Martin uočivši Stevenov talent dopustio mu je da koristi školsku opremu za snimanje filmova. [4] Nakon toga, svoje školovanje nastavio je na California State University, gdje je diplomirao filmsku i televizijsku produkciju. [5] Upravo je njegovo studiranje doprinijelo njegovom znanju o tehničkim aspektima filmskog snimanja, zvuka, slike, montiranja i editiranja filmova. Također je na studiju razmatrao i isprobavao neke od načina snimanja filmova što mu je kasnije pomoglo da usavrši svoj stil i ima svoja obilježja po kojima ćemo prepoznati njegove filmove. [6] Kroz studentski život počeo je raditi kratke filmove što su naravno primijetili veliki Hollywoodski filmski redatelji. Jedan od njegovih kratkih filmova „Amblin“ (hrv. „Amblin“, 1968. g.) je dobio velike pohvale, a samim time mu je i donio posao u Universal Studios kao redatelj televizijskih emisija. Taj dio njegovog života možemo računati kao početak nečeg velikog i mogućnost koja mu se otvorila u filmskoj industriji, pogotovo za korak dalje. [5] Kroz filmove primjećujemo njegova mnoga znanja prema tehničkim aspektima koje je

naučio, a isto tako i sociološki prihvatljive teme koje je odlučio podijeliti s nama i prenijeti na velike ekrane. [6]

Njegovo školovanje nije bilo ugodno, lako, a najvjerojatnije ni prihvatljivo njegovim roditeljima, međutim, oblikovalo ga je da postane poznati redatelj. I taj jedan mali dio života, oblikovao ga je na način koji mu je zapravo i bio potreban kako bi nastavio s uspješnim nizovima u ovoj zahtjevnoj i njemu novoj industriji. Zahvaljujući svim izazovima u školi ili fakultetu počeo je raditi velika djela u filmskoj industriji. Svaki poticaj, mogućnost ili izazov on je iskoristio i napravio nešto bolje nego prvotno očekivano.

2.3. Prva djela

Prije ovog popularnog Stevena kojeg mi znamo i imali smo priliku upoznati kroz njega djela, mladi Steven je samo imao veliku želju da postane vrhunski filmski redatelj. Međutim, put do uspjeha nije uvijek brz i preko noći te je tako on imao puno posla i prepreka da postigne odlične rezultate.

Od kada je ušao u svijet filma, Spielberg je krenuo laganim koracima graditi svoj uspjeh. Na početku njegove karijere nanizala su se neka djela koja nisu toliko popularna, no za njegov početak ipak su važna jer je s njima već počeo oblikovati svoju priču. Sa samo 12 godina odlučio je snimiti prvi film, odnosno prvi western film. Tako je već 1959. godine režirao i glumio u svojem filmu „The last gun“, film koji stoji kao njegov prvi “pravi” film. Priča prati dječaka koji je izgubio roditelje te traži osvetu. Film traje 8 minuta i snimljen je kao projekt za izviđače (boy scout) gdje je Steven pokušavao dobiti značku za fotografiju, međutim imao je samo kameru te je tako umjesto fotografija snimio film. Tu je isto važno naglasiti novu mogućnost koja mu je pružena od nekog starijeg, kao što je imao podršku majke ili profesora, odnosno kako su ga poticali da sam izabere s čime se želi baviti. U idućih 15 godina Spielberg je snimio nekoliko kratkih i dugih filmova, a isto tako i neke epizode televizijskih serija.

„Fighter Squad“ je film snimljen 1961. godine gdje se Spielberg prvi puta dotaknuo teme Drugog svjetskog rata. U tom filmu glumili su njegovi

školski kolege koji su na početku bili skeptični idejom filma, ali Steven je uspio dogovoriti snimanje na aerodromu gdje su mu djelatnici dopustili da snimi film s avionima na pisti. Njegov kolega Steve Suggs govori kako je Spielberg bio predan stvaranju filmova. Rekao je da je imao i scenarij, sve dodatke posložene u glavi kako i što treba snimiti. Spielberg je uvijek bio glavni na snimanju filma i već je onda ulogu redatelja shvaćao ozbiljno. Ovaj film donio mu je malo više pozornosti te su i svi ostali počeli više obraćati pažnju na 14-godišnjeg Stevena. A samim time je krenula i njegova veća i bolja produkcija filmova. [3]

Idući na redu bio je još jedan ratni film imenom „Escape to Nowhere“, snimljen također 1961. godine (ali dovršen 1962.) u trajanju od 40 minuta. Nažalost, od ukupnih 40 minuta, preživjele su samo 2 minute ovog filma te je ostatak filma izgubljeno. [3] Radnja se odvija u Africi gdje su vojnici bili ulovljeni u zasjedi te tako nisu mogli pobjeći, što nam zapravo i sam naslov filma govori. Zanimljivost kod snimanja ovog filma bila je ta da je Steven zamolio svojeg oca da kupi potrebne stvari kako bi mogli složiti malu eksploziju tijekom filma, no vođen logikom, njegov otac je odbio. Tako je mladi redatelj odlučio napraviti sam svoju eksploziju. Spielberg je stavio malu dasku na štap koji je imao zemlje na sebi. Kada su glumci stali na taj „uređaj“, ta zemlja je bila bačena u zrak, stvarajući malu eksploziju koja je bila dovoljna za taj film. Ovaj film također je imao utjecaj na njegovo stvaranje priče koju će prenositi u budućim filmovima. Već tu vidimo kako se počeo približavati sve više filmovima s povijesnom tematikom. Lokalni novinarski tim financirao je Spielbergov drugi film o Drugom svjetskom ratu, a film je također osvojio i državnu nagradu za amaterske redatelje. [3]

„Firelight“ je film koji je nastao 1964. godine, Stevenov prvi dugometražni film. U ovom filmu vidimo tehnike koje je Steven počeo upotrebljavati, dugi kadrovi kako bi naglasio napetost ili krupni planovi kako bi dočarao emocije likova, što će na kraju i obilježiti njegov način snimanja. Kamerom, koju je držao u rukama, stvarao je osjećaj uzbuđenosti, kretanja i neizvjesnosti. U ovom filmu Spielberg je koristio i zvukove da naglasi akciju i napetost u filmu. Tako da smo u ovom filmu kroz njegove tehnike mogli doživjeti emocionalnu

priču filma. Film je snimljen samo s 500 dolara budžeta što je zapravo zanimljiva informacija gledajući danas na koji način i s kojom količinom novca se snimaju filmovi. [2]

Jedan od nedovršenih Stevenovih filmova je „Slipstream“ (*hrv.* Slipstream, 1967. g.) priča o biciklistima. Uz Spielberga su u ovom filmu bili i Ralph Burris i Andre Oveido. Oba njegovih kolega odlučili su investirati u ovaj film jer su smatrali da je Spielberg toliko kreativan i da će i ovaj film biti veliki uspjeh. Radnja filma govori o biciklistima koji se voze na nizbrdici, gdje glavnog junaka proganja njegov protivnik. [3]

Allen Daviau jedan od kamermana na ovom filmu, kasnije je sa Spielbergom radio na ostalim njegovim filmovima. Postao je jedan od poznatijih kamermana u Hollywood-u koji je bio veliki dio filmova kao što su „E.T.“ (*hrv.* E.T. 1982. g.), „The color purple“ (*hrv.* „Boja purpura“, 1985. g.) i „Empire of the Sun“ (*hrv.* „Carstvo sunca“, 1987. g.). Daviau je sam rekao da je Steven te godine bio nepoznata ličnost u filmskoj industriji te je jednostavno morao učiniti nešto kako bi ga ljudi prepoznali. Kada su krenuli snimati „Slipstream“ (*hrv.* „Slipstream“), Allen je rekao da su ljudi bili spremni učiniti bilo što za Spielberga, bio je toliko kreativan i inspirirajuć. Spielberg je mislio kako će moći film snimiti u nešto manjem budžetu, a iako je imao doniranu opremu, film je ostao bez sredstava te je tako ostao nedovršen. [3]

U 1968. godini Steven Spielberg je snimio i završio svoj prvi film na 35 milimetarskom filmu pod nazivom „Amblin“ (*hrv.* „Amblin“). „Amblin“ (*hrv.* „Amblin“) je kratki film koji prati dvoje mladih autostopera koji se upoznaju na početku filma te odluče zajedno putovati. Tijekom njihovog putovanja imaju priliku ispitati njihovo novo prijateljstvo. Pratimo ih u veselom i razigranom raspoloženju, a isto i u onom intimnijem i nježnom. Kada napokon dospiju do svog odredišta, zapravo se njihovi putevi razilaze, glavnog glumca vidimo da uživa u oceanu dok ga ona odlučuje napustiti i krenuti nekim svojim smjerom. [7] Sam Chuck Silvers je rekao da je imao osjećaj kao da gleda savršen film. Stevenov način prikazivanja detalja, emocija i sveobuhvatni doživljaj filma je napokon počeo dobivati na izražaju. Jedna od važnijih karakteristika ovog filma bilo je da je uspio prenijeti njihovu priču bez dijaloga. Uspio je

gledateljima ispričati priču i približiti same likove bez ikakvog dijaloga unutar filma. [3] Što je smatram zapravo dalo određenu notu filmu i pogled u ono što je Spielberg zapravo sposoban napraviti.

Većina filma snimljena je uživo na lokacijama južne Kalifornije, izuzev scene gdje likovi vode ljubav u vreći za spavanje, kamermanu Daviau je bilo lakše snimiti to u studiju, gdje je bolje i lakše mogao kontrolirati svjetla kod snimanja. Hoffman, jedan od producenata ovog filma, uspio je za završnu scenu osigurati kuću na plaži u Malibuu za bolji doživljaj. Denis Hoffman je u jednom trenutku želio otkazati snimanje filma jer je smatrao da Spielberg troši previše filma za snimanje i sam je rekao da si ne može to priuštiti. Potaknut željom da dovrši film kako treba, Spielberg je odlučio pripaziti i uštedjeti film.

Sam Spielberg je editirao cijeli film do kraja, s manjkom budžeta pazilo se na sve, a kako ga je na neki način pratila sreća u filmskom svijetu, tako je imao i sreće što je pronašao mjesto gdje može editirati. Editiranju ovog filma posvetio se 6 tjedana gdje je pridavao pažnju na svaki detalj.

Godinama nakon dovršavanja filma, Steven ipak nije bio zadovoljan s njim. Podcjenjivao je taj film i smatrao ga je nedovoljno dobrim, dok se u današnje vrijeme film slavi i dalje govori da je jedan od prvih dobrih djela velikog redatelja i svakako ga treba uvrstiti u jedna od boljih Spielbergovih djela. „Amblin“ (hrv. „Amblin“) je film s jednostavnom, a ipak očaravajućom pričom. [3]

Nakon filma „Amblin“, (hrv. „Amblin“) Stevenov redateljski život krenuo je u svakako boljem smjeru. U 70-im okušao se i u snimanju serija, ali ga to nije dovoljno ispunjavalo, pa se na kraju ipak vratio na filmove i počeo izbacivati nova djela u kojima možemo vidjeti njegovu sposobnost pričanja priča i prijenosa priče na publiku. Svakako se može primijetiti njegova ljubav prema snimanju i uživanje koji je razvio prema ovom hobiju. Neki od bitnijih filmova za spomenuti su i „Duel“ (hrv. „Dvoboj“ 1971. g.) i „The Sugarland Express“ (hrv. „Teksas ekspres“, 1974. g.), a nakon toga dolazi onaj film koji ga je pogurao na vrh, „Jaws“ (hrv. „Ralje“). „Jaws“ (hrv. „Ralje“) svakako ulazi u jedne od povijesnih filmova američke kinematografije, filmova o kojem će

se i godinama nakon govoriti. Također taj film se smatra kao jedan od velikih početaka Spielbergove velike karijere, film koji je učinio blockbustere novim izazovom. To se svakako može primijetiti na tome da su „Jaws“ (hrv. „Ralje“) postale popularne toliko da su dobile i svoje nastavke koji ni približno nisu bili blizu originalu. Samim time možemo reći da je Spielbergova režija ipak bila jedna od rijetkih, a samim time i najpoznatija. [8]

3. Spielbergov utjecaj na američku kinematografiju

Od početka Spielbergove karijere možemo pratiti da se uvukao u svijet filma kao mladi profesionalac i počeo graditi svoju karijeru od ranih dana. Već je u svojim ranim djelima počeo prikazivati svoj unikatan vizionarski pristup i ogroman talent koji ćemo moći još godinama pratiti i koji će samo rasti iz dana u dan. Kao što smo naveli u drugom poglavlju gdje smo spomenuli neke od njegovih ranih radova, vidimo koliko je napredovao i dizao se u filmskoj industriji te postao poznatiji sa svojim djelima, možda tek mala djela, ali njemu su svakako značila. Njegova jedinstvena upotreba kutova kamere, rasvjete i tehnika montaže pomaknule su granice tradicionalnog filmskog snimanja. Bitno je spomenuti kako su njegova obilježja utjecala na publiku i ostale redatelje i da je sada sasvim poznato na koji način Spielberg stvara svoju priču i filmove. Njegovi su filmovi imali dubok utjecaj na buduće generacije redatelja, nadahnjujući ih da istražuju nove kreativne puteve i pomiču granice onoga što je moguće u kinematografiji. Od kada je svojem ocu rekao da želi biti filmski redatelj, objeručke i čvrsto se prihvatio tog izazova. Stevenova predanost planiranju i stvaranju nečeg unikatnog pomogla mu je da postane ono što je danas, poznato ime u popisu filmskih redatelja. Samim time možemo i prikazati njegov utjecaj na filmski svijet, kako je kroz svoja djela oblikovao tu industriju i na koji način može utjecati na mlade i nezrele redatelje.

Spielberg se nije samo uzdigao kao globalna kinematografska ikona, već je također odigrao značajnu ulogu u globalizaciji filmskog stvaralaštva i priznanju američke kinematografije na međunarodnoj razini. To se može vidjeti u tri ključne točke: prvo, kulturni utjecaj Spielbergovih filmova i njihove transcendentne teme; drugo, globalizacija filmskog stvaralaštva potaknuta njegovim uspjehom; i treće, Spielbergov status globalne ikone koja se povezuje s raznolikom publikom diljem svijeta. Njegovi filmovi ne samo da zabavljaju, već i obrazuju i potiču na razmišljanje, čineći ih produktima rasprava i podizanja svijesti o značajnim trenucima u povijesti. Što smo već i spomenuli kako je Steven od malena počeo snimati filmove povijesnih tema.

Nadalje, Spielbergovi filmovi imali su dubok kulturološki utjecaj dodirnuvši srca i umove publike diljem svijeta, baveći se univerzalnim temama i služeći kao izvor inspiracije budućim generacijama filmskih redatelja. [9]

Spielbergov uspjeh s filmom „Jaws“ (hrv. „Ralje“) redefinirao je koncept filmske uspješnice. Pokazao je da film može biti i komercijalno uspješan i hvaljen od strane kritike, utirući put modernoj eri blockbustera. Spielbergov revolucionarni pristup ponovnom pronalasku formule blockbustera s „Jaws“ (hrv. „Raljama“) pokazao je njegovu sposobnost da osvoji publiku uzbudivom pričom i majstorskim tehnikama pripovijedanja. Ovaj uspjeh imao je dubok utjecaj na filmsku industriju, oblikujući način na koji su studiji pristupili snimanju visokobudžetnih filmova. „Jaws“ (hrv. „Ralje“) ne samo da su postale kulturološki fenomen, već su postavile i novi standard uspjeha na blagajnama i angažmana publike. U tom trenutku postavši film s najvećom zaradom svih vremena, zaradivši preko 470 milijuna dolara diljem svijeta. Uspjeh filma pokazao je potencijalnu financijsku dobit modela blockbustera i potaknuo studije da ulažu velika sredstva u filmove visokog koncepta, vođene spektaklom. Prije „Jaws“ (hrv. „Ralje“) filmovi su se obično prikazivali u ograničenom broju kina i postupno su širili distribuciju na temelju usmene predaje. Međutim, Spielbergov film uveo je novu strategiju prikazivanjem u stotinama kina istovremeno, uz podršku opsežne marketinške kampanje. [10]

U ovom ćemo se poglavlju dotaknuti njegovih glavnih obilježja i na koji način su njegovi filmovi zapravo poznati. Spomenut ćemo njegovu vizualizaciju priče koja je poznata i s kojom ga povezuju ljudi u istoj industriji. Bitno je naglasiti od kuda počinju sve njegove ideje i kako se ta ideja razvija sve dok ne postane film. Također ćemo spomenuti kako ga možemo pronaći u bilo kojem žanru i na koji način je doprinio tim žanrovima filma. Naglasak ćemo staviti na emocije koje prenosi u svojim filmovima isto tako i kao teme koje povezuje. Maleni detalji koje primjećujemo u njegovim filmovima su zapravo i priča ovog poglavlja. Kako su njegova djela poznata i koji aspekti filma su oni na koje on najviše obraća pažnju. Za kraj ćemo spomenuti i njegov utjecaj na ostale redatelje, a ponajviše na nove generacije i one

kojima je ime Steven Spielberg i motivacija da nastave filmskim putem. Svaki od redatelja mora imati svoj način razmišljanja i na koji će način prenijeti svoju priču i ideju. Sam Spielberg je prikazao kako je njegova mašta zapravo imala veliki utjecaj na njegov uspjeh i kako je zapravo dobro razmišljati izvan okvira. Redatelj, scenarist i producent, možemo reći da nije nimalo čudno ili neobično da je mnogim mlađim redateljima i uzor.

3.1. Obilježja njegovih filmova

Kao najvažnije obilježje njegovih filmova, prvo treba spomenuti njegovo prenošenje priče, odnosno vizualno pripovijedanje priče. Pripovijedanje je temelj filmske režije, ono oblikuje način na koji se narativi predstavljaju i doživljavaju na velikom platnu. Redateljima je važno da zadrže pažnju publike u filmu, te tako pridaju veliku pažnju priči i na koji način će je prenijeti. Narativna struktura odnosi se na organizaciju i slijed događaja unutar filma, uključujući zaplet, likove i njihove odnose. Dobro strukturiran narativ pomaže stvoriti uvjerljivu priču koja osvaja gledatelje i zadržava ih u filmu. Omogućuje redatelju da uspostavi jasan početak, sredinu i kraj, osiguravajući da se priča odvija na logičan i zadovoljavajući način. Također, narativna struktura utječe na tematske i simboličke elemente filma. [11] Jedna od tehnika koja se obično koristi u vizualnom pripovijedanju je pravilo trećina, koja dijeli kadar na devet jednakih dijelova, omogućujući filmašima stvaranje uravnoteženih i vizualno privlačnih kompozicija. Postavljanjem ključnih elemenata duž ovih linija koje se presijecaju, redatelji mogu voditi pogled gledatelja i privući pozornost na određene detalje ili likove. Druga tehnika koja poboljšava vizualno pripovijedanje je korištenje boja. Različite boje mogu izazvati različite emocije i raspoloženja te tako utjecati na percepciju priče kod publike. Na primjer, tople boje poput crvene i narančaste često prenose strast ili opasnost, dok hladne boje poput plave i zelene mogu izazvati osjećaj smirenosti i spokoja. [12] Tu je također mnogo drugih faktora koje će Spielberg uključiti u svoj jedinstven, a opet jednostavan način pripovijedanja i stvaranja priča.

Počeci vizualizacije i pričanja priča, Steven je započeo kao dijete kada je bio u izviđačima u kampu, u istom onom kampu gdje je napravio i prvi film. Često su te priče bile upravo o onome što ga je najviše zanimalo, a nakon toga je to prenosio i na veliko platno. Priče su uvijek uključivale duhove, znanstvenu fantastiku ili samo njegovu maštu za nešto natprirodno. Oni koji se sjećaju tog perioda govorili su da Steven nije bio omiljeni u društvu, ali kada je pričao priče, uvijek su ga svi pažljivo slušali i željeli su znati nešto više o njegovoj znatiželji za ovu granu posla. Od malih nogu, njegova raznolika mašta i različito razmišljanje, koje su njegovi roditelji i poticali, donijela mu je velike mogućnosti i otvorila mnoga vrata u filmskom svijetu. A sada kada pogledamo na to da je već u mlađim godinama imao priče i ideje, mogli smo samo i očekivati da će postati ovako veliki redatelj. [3] Kroz njegovo odrastanje i početak karijere u filmskoj industriji, postao je poznat po svojoj sposobnosti da priča priče kroz svoj jedinstveni vizualni stil. Spielbergov uspjeh filmova može se zahvaliti i njegovom pedantnom pristupu produkciji, dizajnu i dekoraciji scenografije. Kako bi to postigao, naglašava istraživanje i planiranje, blisku suradnju s ostalim djelatnicima na filmu što uključuje i dizajnere i dekoratere seta te korištenje tehnika vizualnog pripovijedanja. Prvo, ulaže značajno vrijeme i trud u prikupljanje informacija i razvijanje jasne vizije za svoje filmove. To uključuje provođenje opsežnog istraživanja o temi, povijesnom kontekstu i vizualnim referencama. Drugo, prepoznaje važnost suradnje i obraćanja pažnje na detalje te tako blisko surađuje s dizajnerima produkcije i dekoraterima seta kako bi osigurao da svaki aspekt filma i sama estetika bude pažljivo razmotrena i izvedena. Pažnju naravno pridaje i idejama kolega i načinu kako bi se mogao postići efekt koji traži, a tako i njima daje jedan dio odgovornosti u njegovim filmovima. [13] Često se govori da ima veliki talent kako da prenosi priču na ekrane, a to mu je donijelo i mogućnosti da se nalazi u svakom žanru filmova. Od početka njegovog režiranja do sada, možemo pratiti načine na koji je napredovao, pogotovo što se tiče tehnika kadriranja i kompozicije. [14] U cijelu vizualizaciju priče koju prenosi na filmska platna uključuje svoje načine pokreta kamere i osvjetljenja, montaže i prikaza emocija i napetosti u

filmu. Njegov jedinstven prijenos emocije likova na publiku ili simboliku priče nemjerljiva je s drugim redateljima. U njegovim filmovima vidimo njega, prepoznamo njegov način snimanja i prenošenja priče, odnosno u svakom filmu ostavlja te malene detalje koji su ga i učinili poznatim. Danas je važno imati neko svoje obilježje, a njegova obilježja su svakako utjecala na američku kinematografiju te je poznato na koji način su njegovi filmovi stvarani. Neka od glavnih obilježja koje ćemo spomenuti su svakako na koji način dočarava emocije na ekranu i kako povezuje likove s publikom, također i na koji način njegovi pokreti kamere i kadriranje scena mogu imati utjecaj na priču filma. Dotaknut ćemo se montaže, od prvih filmova do današnjih blockbustera, simbolizam u filmovima i na koji način bira teme filmova.

3.1.1. Emocije

Emocije igraju središnju ulogu u oblikovanju ljudskih iskustava, utječu na naše percepcije, misli i ponašanja. Mogu se definirati kao složena psihološka i fiziološka stanja, a nastaju kao odgovor na neke unutarnje ili vanjske podražaje. Samim time utječu na naše ponašanje. Obuhvaćaju nešto što je pozitivno ili negativno, također intenzitet od blagog do jačeg odnosno intenzivnog i naravno trajanje koje može biti kratko, prolazno ili trajno. One pružaju informacije o našim potrebama, željama i mogućnostima, a tako i društvenim interakcijama. Služe kao signal nama samima i drugima, olakšavaju komunikaciju i utječu na naše procese donošenja odluka. Također, emocije pridonose reguliranju i održavanju međuljudskih odnosa jer oblikuju naše reakcije prema drugima i utječu na naše društvene interakcije. Stoga je razumijevanje emocija i njihovog utjecaja na ljudska iskustva ključno za razumijevanje složenosti ljudskog ponašanja i olakšavanje dobrobiti. [15]

Kada gledamo filmove uvijek proživljavamo neke emocije u nama. Bile da su dobre ili loše, tužne ili sretne, filmovi prenose priče s kojima se ponekad poistovjećujemo, a samim time proživljavamo emocije koje proživljavaju i likovi na ekranu. Emocionalni utjecaj u filmovima je značajan jer ne samo da privlači pažnju publike, već im pomaže i da se povežu s likovima i njihovim borbama na osobnoj razini.

Jedno od obilježja Spielbergova vizualnog pripovijedanja je to što se kamerom usredotočuje na emocije svojih likova, umjesto da samo uhvati radnju na ekranu. Smatra se da je njegov način korištenja kamere i posebnih kutova ključno za emocionalan učinak njegovih filmova gdje emocije hvata na pravi i intiman način. [16] Stevenova posvećenost detaljima, emocionalna dubina i sposobnost prenošenja složenih emocija čine njegove likove srodnima i duboko ljudskima, a sposobnost stvaranja dijaloga između likova zapravo daje publici bitan faktor kod promatranja scena na ekranu i sveukupne emocionalne povezanosti s likovima, te tako dobivamo i samu vezu između publike i likova na ekranu. Ova veza omogućuje gledateljima da emocionalno urone u priču, čineći kinematografsko iskustvo još impresivnijim. Prikazivanje emocija na ekranu je uvijek bio jedan od najboljih elemenata u Spielbergovim filmovima, bilo da se radi o radosti ili tuzi, strahu ili uzbuđenju, ljubavi ili mržnji.

Slika 1: Elliot, film „E.T.“ (1982.)

Na Slici 1 vidimo na koji način Spielberg s krupnim kadrom približava emociju gledateljima. Glumci su bitna karika u prijenosu tih emocija, ali sam Spielbergov način na koji će ih prikazati još je nevjerovatniji. U mnogim

njegovim filmovima možemo imati priliku vidjeti kako su glumci odlučili prikazati ono najbolje od sebe, tako da i sama publika osjeti to. Njegovi filmovi imaju moć prouzročiti istinsku reakciju publike. Iako su emocije bitan faktor, ne samo u njegovim filmovima nego općenito, također moramo napomenuti da je bitno i kako će publika reagirati. Možda se publika neće poistovjetiti s nekom radnjom, možda neće doživjeti to na isti način kao što doživljavaju glumci na ekranu. Svakako je važno napomenuti da su emocije velika stvar kod pripovijedanja priče i na koji će način to više i govoriti o filmu. A tu dolazimo i do jedinstvenog načina na koji zapravo svaki gledatelj stvara svoju predodžbu o filmu i na koji način su se zapravo povezali s glumcima.

Sam Spielberg kombinira glumčeve emocije s ostalim bitnim dijelovima filma, kao što su dobro oblikovani dijalog, cjelokupna izložba i stručno izrađeni vizualni i audio zapisi. Sve zajedno ukomponirano daje jedan prekrasan način na koji možemo uključiti i svoje vlastite emocije, kao publika, u filmsku priču Spielberga. Njegova izvedba i prenošenje takvih emocija kod publike izaziva posebno iskustvo za publiku, a na taj način nam približuje i pravu emociju lika. [17]

3.1.2. Pokreti kamere

Druga tehnika koju Spielberg često koristi je korištenje pokreta, kao što je praćenje kadrova i upotreba dizalice (što možemo primijetiti u filmu „E.T.“ kada Elliot i E.T. „lete“ zrakom na biciklu), kako bi pratio svoje likove dok se kreću kroz scenu. To stvara osjećaj energije i pogona, kao i osjećaj uronjenosti u publiku, a samim time bolje povezuje publiku s događanjima na ekranu. Sam pokret kamere zapravo prikazuje tečnost događaja na sceni te imate osjećaj da je radnja realističnija. [16] Manipulirajući položajem i kretanjem kamere, Spielberg je u stanju usmjeravati pozornost publike i naglašavati određene aspekte priče, čime poboljšava cjelokupno kinematografsko iskustvo.

Pokrete kamere moramo spomenuti zajedno i s rasvjetom koju koristi, jer je ona bitna za stvaranje atmosfere i raspoloženja. Redatelj često koristi rasvjetu visokog kontrasta kako bi stvorio osjećaj napetosti i drame.

Spielbergova pažnja na pokrete kamere pokazuje njegovo razumijevanje i moć vizualnog pripovijedanja, što mu omogućuje stvaranje impresivnijeg i privlačnijeg iskustva. Osim toga, Spielbergova suradnja sa snimateljem Januszom Kaminskim bila je ključna u daljnjem razvoju njegovih filmskih tehnika. Zajedno su eksperimentirali s rasvjetom, paletama boja i kutovima kamere kako bi poboljšali narativ i izazvali specifične emocije kod publike. Pomičući granice tradicionalne filmske produkcije, Spielberg je stvorio osebujan vizualni jezik koji je postao sinonim za njegov filmski stil. [18] Manipuliranjem vizualnim elementima i rasvjetom, ne samo da povećava estetsku privlačnost njegovih filmova, već također značajno pridonosi pripovijedanju i emocionalnom utjecaju njegovih priča. Na primjer, u filmu „E.T.“ (hrv. „E.T.“) koristi meku, toplu rasvjetu kako bi izazvao osjećaj ugone i nostalgije, dok u „Schindler's List“ (hrv. „Schindlerovoj listi“) koristi snažnu rasvjetu visokog kontrasta kako bi naglasio težinu i brutalnost scene. Osim toga, Spielbergovo vješto korištenje paleta boja dodaje više dubine njegovom pripovijedanju. U filmu „Jurassic Parku“ (hrv. „Jurski park“, 1993. g.) on koristi živopisno, bujnu zelenu boju kako bi prikazao prekrasnu ljepotu pretpovijesnog svijeta, dok u „Saving Private Ryan“ (hrv. „Spašavanje vojnika Ryana“, 1998. g.) koristi nezasićene tonove za oslikavanje tuge i razaranja rata. Ukratko, Spielbergovo majstorstvo svjetla i boje govori o njegovoj umjetničkoj viziji i sposobnosti stvaranja vizualno zadivljujućih i emocionalno privlačnih filmova. [19]

Da bi pobliže objasnili kadrove i perspektive koje koristi u svojim filmovima, možemo se nadovezati na filmove „Jaws“ (hrv. „Ralje“) ili „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“). Kroz film „Jaws“ (hrv. „Ralje“) koristi meke i fluidne kadrove koji pojačavaju napetost i dramatične trenutke u filmu. Učinkovito stvara osjećaj nelagode i iščekivanja, dok kamera klizi uz likove ili se kreće prema vrebajućoj prijetnji. Spielbergove vješte tehnike kadriranja doprinose vizualnom dojmu njegovih filmova. A u filmu „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) koristi široke kadrove kako bi naglasio veličinu dinosaura i da ih podrobnije prikaže u njihovom prirodnom stanju, dok naravno krupne kadrove i dalje koristi kako bi se dotaknuo emocija na licu likova. Kompozicija i

kadriranje igraju važnu ulogu u napetosti i neizvjesnosti u njegovim filmovima. Maleni detalji kojima on pridaje važnost zapravo omogućuju nama kao publici vidjeti stvari njegovim očima. U čemu zapravo možemo primijetiti kako je pridavao pažnju svemu, posebice publici koja će to gledati na ekranima. Tako možemo vidjeti da je u filmu „Jaws“ (hrv. „Ralje“) koristio snimke iz žablje perspektive kako bi naglasio napetost i neposrednu blizinu morskog psa i tako povećao i napetost i strah kod gledatelja. [16] Ovakva perspektiva u duetu s njegovom pričom zapravo daje dobar efekt i pokazuje nam sposobnost Spielbergovog pričanja i prijenosa priče na nas ostale.

Slika 2: „Jaws“ (hrv. „Ralje“) (1975.)

Možemo reći da je Spielberg pomno promislio svaki kadar i perspektivu tako da publici može prenijeti pravi doživljaj. Njegov odnos prema perspektivama i kadrovima zapravo je ključna u stvaranju osjećaja uživanja ili čak empatije, a tako publiku tjera da doživi trajan vizualan događaj i emociju. [16]

3.1.3. Montaža

Spielbergov stil montaže također je važan dio njegovog vizualnog pripovijedanja. Poznat je po korištenju unakrsnih rezova, režući naprijed-natrag između različitih scena ili likova kako bi stvorio osjećaj paralelne radnje i izgradio neizvjesnost. [16] Montaža igra ključnu ulogu u oblikovanju ukupne strukture i utjecaja filma. Pažljivim rasporedom kadrova, Spielberg je u stanju konstruirati sveobuhvatnu pripovijest koja zaokuplja publiku i vodi je kroz priču. U ikoničnoj sceni slijetanja na plažu u filmu „Saving Private Ryan“ (hrv. „Spašavanje vojnika Ryana“), Spielberg koristi brzo križanje između različitih perspektiva kako bi prikazao kaos i brutalnost rata, uranjajući publiku u potresno iskustvo. Spielbergov izbor montaže također pridonosi emocionalnoj rezonanciji njegovih filmova. Dok u „Schindler's List“ (hrv. „Schindlerova lista“) koristi promišljen i pedantan stil montaže, često koristeći duge snimke, kako bi pojačao osjećaj realizma i težine holokausta. Pažljivo raspoređeni kadrovi stvaraju dubok emocionalni dojam, dopuštajući publici da suosjeća s likovima i užasima koje prolaze. [20] U crno-bijeloj tehnici koju možemo vidjeti kod ovog oskarom nagrađenog filma shvaćamo da je Spielberg želio prikazati užas tog perioda i pripremiti nas na tešku priču koju će nam film ispričati. [14] Također kada se tu povežu i pokreti kamere i glazba, dobijemo fantastične emocije na velikom ekranu. Moraju se spomenuti i pokreti kamere iz ruke kako bi se dočarao kaos holokausta u filmu i na taj način dopuštajući gledateljima da dožive mučne događaje kroz oči likova. [21] Spielbergovi filmovi pokazuju brižljivu pažnju posvećenu detaljima u procesu montaže, dopuštajući besprijekorne prijelaze i smislen tijek priče. [16] Mittell raspravlja o snazi tempa i o tome kako Spielberg koristi brzinu i ritam editiranja kako bi poboljšao energiju svojih filmova. Brza montaža doprinosi dubokom dojmu scene, prenoseći intenzitet bitke i povećavajući emocionalni angažman gledatelja. [22] Spielberg pojačava iščekivanje i drži publiku na rubu sjedala. Snaga tempa u Spielbergovim filmovima svjedočanstvo je njegovog razumijevanja medija i njegove

sposobnosti da kroz umjetnost montaže pojača energiju i utjecaj svog pripovijedanja.

3.1.4. Simbolizam i metafore

Vizualni simbolizam igra značajnu ulogu u filmovima Stevena Spielberga, jer poboljšava pripovijedanje koristeći vizualne metafore koje imaju dubok utjecaj na publiku. Vizualne metafore u filmu omogućuju redateljima da prenesu složene ideje i emocije na sažet i snažan način. Spielberg majstorski koristi vizualnu simboliku u svojim filmovima, kao što je ikonska slika peraje morskog psa u filmu „Jaws“ (hrv. „Ralje“) koja predstavlja nadolazeću opasnost i strah, ili crveni kaput u filmu „Schindler's List“ (hrv. „Schindlerova lista“) koji simbolizira nevinost usred zločina holokausta. Ove vizualne metafore ne samo da poboljšavaju narativ, već i izazivaju emocionalne reakcije gledatelja, stvarajući dublju vezu između publike i priče. Korištenjem vizualnog simbolizma, Spielberg je u stanju nadići jezične barijere i komunicirati na univerzalnoj razini, čineći da njegovi filmovi odjekuju kod publike diljem kultura i generacija. [23]

Spielbergova vještina u korištenju vizualnih simbola omogućuje mu prenošenje dubljih značenja i izazivanje emocionalnih odgovora publike. Zapažen primjer ovoga može se naći u filmu „Jaws“ (hrv. „Ralje“) gdje ponavljajući motiv vode služi kao simbol straha i nadolazeće opasnosti. Nemilosrdna i nevidljiva prisutnost morskog psa koji vreba ispod površine oceana stvara osjećaj napetosti i nelagode kroz cijelu priču. Ova simbolika vode ne samo da pridonosi napetoj atmosferi filma, već također naglašava sveobuhvatnu temu čovjekove borbe protiv prirode. Nadalje, Spielbergova upotreba vizualnog simbolizma nadilazi pojedinačne filmove i očita je u njegovom opusu kao cjelini. Na primjer, ikonična slika crvenog kaputa u „Schindler's List“ (hrv. „Schindlerova lista“) predstavlja izgubljenu nevinost i zločine počinjene tijekom holokausta. [16] A opet nam pokazuje njegov način prikaza nečeg važnog i na koji način prikazuje to na ekranu.

Slika 3: Djevojčica u crvenom kaputu, „Schindler's List“ (hrv. „Schindlerova lista“ (1993.)

Simbolizam u njegovim filmovima nam može pobliže objasniti pouku i poruku priče. Crveni kaput djevojčice u oštrom je kontrastu s crno-bijelom pozadinom u jednoj sceni, privlači pozornost na tu crvenu boja pa ne dodaje samo estetsku vrijednost, već i povećava emocionalni utjecaj filma naglašavajući kontrast između nevinosti i zla. [24] U nekim od njegovih filmova vidimo na koji je način želio prenijeti simboliku opasnosti, kao što možemo vidjeti na posteru filma „Jaws“ (hrv. „Ralje“), gdje vidimo da se morski pas skriva ispod površine vode, u smislu da očekujemo nešto neočekivano. Također kroz priče svakog od njegovih filmova, možemo vidjeti da se bavi teškim temama (kao što su ratne teme) ili teme komunikacije i bliskosti. Simbolika u njegovim filmovima uvijek nam može približiti nešto novog, a isto tako i potaknuti gledatelje na maštu i razmišljanje tijekom gledanja. Njegovi filmovi vas potiču na razmišljanje, traže od vas da ste angažirani tijekom filma i da vas priča dovoljno okupira kako biste bili i emocionalno povezani, uz to su poučni, imaju duboko značenje, a neki od njih vam pružaju dovoljno zabave da se možete opustiti.

U filmu „Saving Private Ryan“ (hrv. „Spašavanje vojnika Ryana“) Spielberg majstorski uključuje povijesne događaje kako bi poboljšao narativ i izazvao duboke emocionalne reakcije publike, a uz to uključuje i upotrebu simbolizma. Jedan od tih je prikaz američke zastave kao simbola patriotizma i žrtve, upotreba plaže Omaha kao simbola brutalnosti i junaštva rata i portret Dana D kao ključni trenutak u povijesti. Kroz ove simbole, Spielberg ne samo da priča uzbudljivu priču, već istražuje i dublje teme hrabrosti, žrtve i prave cijene rata.

Slika 4: „Saving Private Ryan“ (hrv. „Spašavanje vojnika Ryana“) (1998.)

3.2. Utjecaj na stilove i žanrove snimanja filmova

Legendarni je redatelj čiji je utjecaj na filmske stilove i žanrove neporeciv. Kroz svoje rane radove, Spielberg je oblikovao način snimanja filmova, uvodeći nove tehnike i pristupe pripovijedanju koji se i danas koriste. Spielbergova žanrovska raznolikost dokaz je njegove sposobnosti da redefinira avanturističke, znanstveno-fantastične i povijesne filmove, pomičući granice i stvarajući nezaboravna kinematografska iskustva. Jedan od njegovih značajnih doprinosa leži u njegovoj sposobnosti da neprimjetno pretoči elemente napetosti, avanture i znanstvene fantastike u svoje filmove, stvarajući poseban Spielbergov stil koji odjekuje kod publike diljem svijeta.

[16] Također se treba spomenuti i njegova mogućnost da bude i uključen u sve žanrove i da mu kao takvi odgovaraju svakoj temi filma.

3.2.1. Spajanje žanrova

Spielbergovo redateljsko umijeće nije samo ono što ga izdvaja, također njegova odvažna spremnost da spoji žanrove je ono što doista razlikuje njegov rad od ostalih redatelja. Od zadivljujućeg „Jurassic Park“ (hrv. „Jurskog parka“) do srcedrapajuće „Schindler's List“ (hrv. „Schindlerove liste“) Spielberg je neustrašivo prkosio tradicionalnim kategorizacijama, besprijeckorno spajajući elemente iz različitih žanrova kako bi stvorio posebna iskustva koja prkose očekivanjima. Značajan primjer za to je njegov film „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“), koji kombinira elemente znanstvene fantastike, avanture i horora. Film počinje kao znanstveno istraživanje genetski modificiranih dinosaura, ali se brzo pretvara u intenzivnu priču o preživljavanju kada dinosauri pobjegnu i počnu loviti glavne likove. Spielberg vješto spaja zapanjujuće čudo gledanja dinosaura kako oživljavaju s uzbudljivom napetošću horor filma, držeći publiku na rubu sjedala tijekom cijelog filma. Avanturistički aspekt, karakteriziran istraživanjem parka punog dinosaura, stvara osjećaj uzbuđenja. Dodatno, unos elemenata horora, uključujući intenzivne sekvence potjere i napete trenutke, dodaje sloj napetosti i straha u naraciju. [25] Ovo miješanje žanrova omogućuje Spielbergu da se dopadne širokom krugu gledatelja, budući da film nudi i uzbudljive akcijske sekvence i znanstvene koncepte koji potiču na razmišljanje. Kombinacija žanrova dodaje slojeve dubine i složenosti filmu, čineći ga više od običnog blockbustera. Besprijeckornim miješanjem žanrova Spielberg pokazuje svoje majstorstvo pripovijedanja i sposobnost stvaranja filmova koji su i zabavni i intelektualno angažirani. Možemo spomenuti i film „E.T.“ (hrv. „E.T.“), gdje također povezuje elemente znanstvene fantastike i avanture, što nam također daje uzbuđenje i napetost tijekom gledanja filma. Ovo miješanje žanrova ne samo da dodaje dubinu i složenost njegovim pripovijestima, već također omogućuje Spielbergu da istražuje razne teme i emocije. Spielbergovo žanrovsko miješanje nadahnulo je i utjecalo na

bezbrojne filmaše, koji su pokušali ponoviti njegov uspjeh eksperimentirajući sa žanrovskim konvencijama u svojim djelima. Na taj način, Spielbergovo žanrovsko miješanje nije samo oblikovalo njegov izričaj, već je i ostavilo trajan utjecaj na filmsku industriju u cjelini.

Na primjer, J.J. Abrams, poznat po svom radu na „Super 8“ (*hrv.* Super 8, 2011. g.) i ponovnom pokretanju „Star Trek“ (*hrv.* „Zvezdanih staza“, 2009. g.), otvoreno je priznao Spielbergov utjecaj na njegov filmski stil. Abrams, poput Spielberga, ima smisao za kombiniranje elemenata znanstvene fantastike, avanture i drame za stvaranje uvjerljivih narativa. Još jedan redatelj pod utjecajem Spielberga je Guillermo del Toro, čiji je film „Pan's Labyrinth“ (*hrv.* „Panov labirint“, *šp.* „El laberinto del fauno“, 2006. g.) majstorski spoj fantazije, ratne drame i horora. Del Torova sposobnost da stvori vizualno zadivljujući i emocionalno rezonantan film može se pripisati, barem djelomično, Spielbergovom utjecaju. Nadalje, Robert Zemeckis, redatelj omiljene trilogije „Back to the Future“ (*hrv.* „Povratak u budućnost“, 1985. g.), naveo je Spielberga kao glavnu inspiraciju za svoj rad. Zemeckis, poput Spielberga, ima talent za uranjanje u svoje filmove osjećaja čuda i avanture, dok također uključuje elemente komedije i drame. Ovi primjeri pokazuju trajan utjecaj Spielbergova pristupa miješanju žanrova i utjecaj na nove redatelje. [21]

3.2.2. Tematika filmova

Mnogi od Spielbergovih filmova prikazuju putovanje junaka, koncept koji je popularizirao Joseph Campbell. Prema Campbellu, junakovo putovanje je narativni obrazac koji prikazuje protagonistovu transformaciju i rast. [26] Pustolovni filmovi Stevena Spielberga imali su značajan utjecaj na istraživački temu, revolucionirajući način na koji publika percipira i doživljava avanturu na velikom platnu. Jedan od ključnih načina na koji je Spielberg utjecao na istraživačku temu je kroz njegove majstorske tehnike pripovijedanja. [9] U Spielbergovom filmu „E.T.“ (*hrv.* „E.T.“) mladi protagonist Elliott susreće vanzemaljsko stvorenje i stvara duboku emocionalnu vezu. Kroz razne kušnje i izazove, poput zadržavanja E.T.-a skrivenog od vlade,

Elliott kreće na put samospoznaje i sazrijevanja. Slično tome, u „Raiders of the Lost Ark“ (hrv. „Otimajući izgubljenog kovčega“, 1981. g.) Indiana Jones, kulturni pustolov, kreće u potragu za pronalaskom Kovčega Saveza, suočavajući se s bezbrojnim preprekama na putu. [26] Spielbergovi filmovi, poput serijala „Indiana Jones“ (hrv. „Indiana Jones“) i „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“), poznati su po svojim zadivljujućim narativima koji besprijeekorno spajaju akciju, neizvjesnost i osjećaj čuda. Spielbergova sposobnost da stvori uvjerljive likove za koje publika može navijati i s kojima se može emocionalno povezati dodaje dubinu i povezanost takvim temama. Likovi u njegovim filmovima često prolaze kroz osobni razvoj i samootkrivanje dok se kreću kroz nepoznata područja. To je vidljivo u liku Indiane Jonesa, koji ne samo da svladava fizičke izazove, već se također suočava s vlastitim strahovima i ranjivostima. Njegov fokus na spektakl i slike koje oduzimaju dah postavili su novi standard za avanturističke filmove. Spielbergovi istraživački filmovi također su unijeli osjećaj realizma u žanr. Utemeljujući svoje priče u povijesnim ili znanstvenim kontekstima, on dodaje sloj autentičnosti koji povećava angažman publike i ulaganje u narativ istraživanja. Spielbergovi avanturistički filmovi ostavili su neizbrisiv trag na istraživačke teme, transformirajući ga u impresivnije, emocionalno i vizualno zadivljujuće kinematografsko iskustvo. [9]

U svaku tematiku filma uključuje obiteljske odnose ili traume, uključuje načine na koje se drugi likovi odnose prema protagonistu. Spielberg gleda na teme svojih filmova kao njegov način izražavanja, odnosno prikazuje nam kako je zabavno da je neki glavni lik opčinjen nečime te kreće u avanturu života. Pratimo njegov film i njegovo putovanje te se na neki način poistovjećujemo s likom kada naiđe na neke prepreke usred putovanja.

3.3. Inspiriranje nove generacije filmskih redatelja

Spielbergov inovativni pristup pripovijedanju i istraživanju žanrova utjecao je na evoluciju tehnika snimanja filmova i nadahnuo redatelje da pomaknu granice svog umijeća. U različitim razdobljima, Spielbergova su postignuća služila kao izvor inspiracije za bezbrojne filmske redatelje. Njegov

jedinstveni stil pripovijedanja pridonio je raznolikom filmskom pejzažu, a redatelji su se oslanjali na njegove tehnike i ideje kako bi stvorili jedinstvene i raznolike filmove. Spielbergov utjecaj je neosporan, budući da njegov uspjeh nije samo utro put njegovim vlastitim postignućima, već je i nadahnuo novu generaciju redatelja da istražuju različite žanrove i stilove, obogaćujući u konačnici kinematografsko iskustvo za publiku diljem svijeta.

Ima izvanredan talent za stvaranje sekvenci koje grizu nokte i drže publiku na rubu sjedišta, poput kultne scene na plaži u filmu „Jaws“ (hrv. „Rajje“). Spielbergov utjecaj proteže se na njegovo istraživanje različitih žanrova, pomičući granice onoga što se može postići u svakom od njih. [18]

Amma Asante jedna je od onih na koje je Spielberg imao veliki utjecaj. Govori da elemente koje voli preuzimati iz njegovih radova je da sve mora bit vizualno zadivljujuće, što je kod Spielberga izazovno pošto radi mnoge filmove s povijesnim temama. Ostali filmski redatelji složili su se da je Spielberg postao jedna legenda i veliki utjecaj filmske industrije. Mnogi od njih su odrastali s njegovim filmovima. Istaknuo se kao redatelj te su svi mogli pronaći neke od dijelova koje žele više istražiti i uključiti u svoje filmove. Rajamouli je rekao „Svaki aspekt njegovog filmskog stvaralaštva je inspiracija.“ [27] Od njegovog pojavljivanja u javnosti sa svojim filmovima, njegovim prenošenjem emocija na publiku, možemo zaključiti da je jedan od rijetkih redatelja koji je i ostat će zauvijek zapamćen u filmskoj industriji. Snaga kojom njegove priče imaju utjecaj na druge redatelje ili čak samo publiku ostat će svima urezana u sjećanje.

Utjecajem na redatelje utjecao je i na njihove filmove. To možemo primijetiti u još nekim od filmova. Kao što smo spomenuli u prethodnom potpoglavlju da je Spielberg imajo utjecaja na redatelje da kombiniraju različite žanrove filmove, neki od njih su zapravo preuzeli tematiku filmova. Film „Mac and me“ (hrv. „Mac i ja“, 1988. g.) režiran od strane Stewarta Raffilla uvjerljivo podsjeća na Spielbergov film „E.T.“ (hrv. „E.T.“). Radnja filma je u potpunosti preuzeta iz Spielbergova filma - izvanzemaljac koji se odvaja od svoje obitelji i prijateljuje s dječakom pod imenom Eric.

Još jedan od filmova kojeg možemo spomenuti da je bio nadahnuti Spielbergovom režijom je i film „Nope“ (hrv. „Nikako“, 2022. g.) redatelja Jordana Peele-a. U ovom filmu možemo vidjeti elemente natprirodnog i moguću pojavu NLO-a, a barem za to znamo da se spominje često u Spielbergovim filmovima. Film „1917“ (hrv. „1917.“, 2019 .g.) poistovjećujemo s filmom „Saving Private Ryan“ (hrv. „Spašavanje vojnika Ryana“). Sam Mendes izvrsno je prikazao film koji se temom povezuje s filmom Spileberga, a prikazuje brutalne i zastrašujuće dijelove rata. [28]

To su samo neki od redatelja na koje je Steven Spielberg utjecao, a da utjecaj možemo vidjeti i u njihovim djelima. Vjerujemo da ima mnogo onih koji prate Spielbergov rad i također ga uključuju u svoja djela.

4. Revolucija tehnologije u Spielbergovim filmovima

U svijetu u kojem se tehnologija neprestano razvija, filmska industrija nije zaostala. Filmski stvaratelji stalno istražuju nove načine ugrađivanja vizualnih efekata u svoje filmove. Naravno da vještinu redatelja ne bi trebalo gledati i ocjenjivati prema tehnologiji koja je upotrebljavana u snimanju filma, već u sposobnosti filmskog redatelja kako koristi tehnologiju svojeg vremena i na koji način zapravo prenosi priču, izazova emociju, ostavlja dojam i privlači gledatelje. Prijašnja povijest filmova promijenila se kada je Lumiere Brothers Cinématographe oslobodio redatelje snimanja u studiju i pružio im mogućnost snimanja na ostalim lokacijama. Tako možemo spomenuti da zbog Edisona i Dicksona je dobivena mogućnost snimanja u studiju s kontroliranim osvjetljenjem, a braćom Lumiere dobivena je mogućnost snimanja van studija. A to je bio samo početak razvoja tehnologije. [29]

U kasnom 19. stoljeću redatelji su eksperimentirali s različitim tehnikama, poput stop-motion animacije kako bi u svoje filmove ugradili vizualne efekte. Međutim, tek 1930-ih specijalni efekti su stekli široko priznanje s objavljivanjem filma „King Kong“ (hrv. „King Kong“, 1933.g.) u režiji Merian C. Cooper i Ernest B. Schoedsack. Film je koristio stop-motion animaciju i minijaturne modele kako bi stvorio iluziju divovske gorile koja divlja New Yorkom. [19] Danas možemo svjedočiti novim mogućnostima, tehnologijama i prilikama koje redatelji imaju priliku upotrijebiti.

Tehnološka revolucija u filmovima Stevena Spielberga dokaz je njegove stalne potrage za inovacijama i njegove želje da prihvati nove tehnologije kako bi poboljšao pripovijedanje i vizualni dojam. Tijekom desetljeća, Spielbergovi filmovi pokazali su napredak u različitim tehnološkim aspektima, od vizualnih efekata do dizajna zvuka, mijenjajući načine i mogućnosti snimanja filmova. Što se tiče zvuka i kombiniranje zvuka, odnosno „soundtrack-a“, ostavilo je dojam u filmu „Jaws“ (hrv. „Ralje“). Spielbergova odluka da upotrijebi jednostavan motiv od dvije note, poznata kao „tema morskog psa“, postala je jedan od najprepoznatljivijih i najstrašnijih glazbenih zvukova u povijesti filma. Dodatno, Spielbergova upotreba zvučnih

efekata, kao što je zlokobno lupanje nalik na otkucaje srca koje prati približavanje morskog psa, dodaje poseban sloj neizvjesnosti i straha u priču. Kombinacija Williamsove glazbe i pažljivo izrađenih zvučnih efekata ne samo da poboljšava iskustvo publike, već služi i kao dokaz Spielbergovoj sposobnosti da manipulira zvukom kako bi stvorio istinski impresivno i dojmljivo iskustvo. Još jedan primjer Spielbergove inovativne upotrebe dizajna zvuka može se vidjeti u njegovom filmu „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“). U ovom filmu Spielberg besprijekorno spaja realistične urlike i zvukove dinosaura s Rydstromovom veličanstvenom glazbom, stvarajući svijet koji izaziva strahopoštovanje i uvjerljiv svijet dinosaura. Upotreba zvuka u filmu „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) ne samo da poboljšava vizualne efekte, već i pojačava osjećaj opasnosti i čuda koje doživljavaju likovi i publika. [30] Njegovi su filmovi pomaknuli granice tehnologije vizualnih efekata, omogućujući realistične vizuale koje oduzimaju dah i prenose publiku u nove svjetove. Prihvatio je razvoj tehnologije, nove opcije i mogućnosti koje mu donose i prilagodio se novom svijetu u kojem njegova mašta može imati još više potencijala kada bi se spojila s vizualnim i specijalnim efektima.

4.1. Tehnički aspekti i specijalni efekti

Jedna od značajki koje definiraju Spielbergove filmove je uporaba inovativnih i revolucionarnih tehničkih dostignuća. Vidimo da je lako dodati vizualne i specijalne efekte u filmove. Svaki dio tehničkih aspekata u filmovima ima svoj značaj na koji način će ta filmska priča biti ispričana. Mogućnosti sada ima stotine, čak i tisuće, dok su prije redatelji morali koristiti puno više mašte kako bi prikazali nešto takvo na filmskim ekranima. Spielberg je dosljedno pomicao granice tehničke izvrsnosti u snimanju filmova. Od njegove inovativne upotrebe praktičnih i vizualnih efekata u „Close Encounters of the Third Kind“ (hrv. „Bliski susreti treće vrste“, 1977. g.) do revolucionarne upotrebe CGI-ja u „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“). Spielbergovi filmovi bili su na čelu kinematografskog tehnološkog napretka. U svojim revolucionarnim djelima kao što su „Jaws“ (hrv. „Rajle“), „Close

Encounters of the Third Kind“ (hrv. „Bliski susreti treće vrste“) i „Raiders of the Lost Ark“ (hrv. „Otimači izgubljenog kovčega“) Spielberg je pomaknuo granice onoga što je moguće u smislu vizualnog pripovijedanja. McClean primjećuje da su Spielbergovi filmovi „označili prekretnicu u korištenju vizualnih efekata, jer ih je neprimjetno integrirao u narativnu strukturu svojih filmova, umjesto da ih koristi kao puki spektakl“. Ovaj je pristup omogućio Spielbergu da stvori osjećaj realizma i uranjanja koji je bio bez presedana u to vrijeme. Na primjer u filmu „Jaws“ (hrv. „Ralje“), kombinacija praktičnih efekata i animatronike oživjela je zastrašujuću veliku bijelu psinu, ulijevajući strah i neizvjesnost publici. [16] Suradnja Stevena Spielberga s umjetnicima efekata imala je dubok utjecaj na razvoj revolucionarne animatronike i praktičnih efekata u filmskoj industriji. Izuzev „Jaws“ (hrv. „Ralje“) još jedan od dobrih primjera je i „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) koji je prikazao nevjerojatno realistične dinosaure, postigavši razinu autentičnosti koja je bila nezabilježena u to vrijeme. Spielbergova odluka da uključi animatroniku umjesto da se oslanja isključivo na CGI dodala je dinosaurima osjećaj opipljivosti i autentičnosti, učinivši ih uvjerljivijima i zadivljujućima za gledatelje. [31] Razina detalja i realizma postignuta u filmu za to vrijeme bilo je nešto novo i neprimjetno, očaravajući publiku i stvarajući osjećaj poštovanja i čuđenja. Ova revolucionarna upotreba specijalnih efekata ne samo da je poboljšala cjelokupno iskustvo gledanja, već je i otvorila nove mogućnosti filmskim stvarateljima u smislu pripovijedanja priča i izgradnje novog, imaginarnog svijeta. [19]

Slika 5: Spielberg u raljama mehatroničke lutke morskog psa Bruce-a na snimanju filma „Jaws“ (hrv. „Ralje“, 1975. g.)

U „Close Encounters of the Third Kind“ (hrv. „Bliski susreti treće vrste“) Spielberg koristi kombinaciju praktičnih efekata i revolucionarnih vizualnih efekata kako bi prikazao susret između ljudi i izvanzemaljskih bića. [16] Ovakav spoj praktičnih i vizualnih efekata omogućuje Spielbergu da neprimjetno integrira fantastične elemente priče sa stvarnim svijetom, pojačavajući osjećaj nadmoćnosti i nevjerice.

Morton primjećuje da je Spielberg koristio kombinaciju lutkarstva, animatronike i vizualnih efekata kako bi stvorio životan i emocionalno rezonantan portret E.T.-a u filmu „E.T.“ (hrv. „E.T.“). Ova kombinacija tehnika omogućuje Spielbergu da izazove istinsku empatiju i vezu između publike i vanzemaljskog lika, čineći emocionalno putovanje filma još dojmljivijim. [32] Možemo reći da su se ovim filmovima otvorila vrata novim kinematografima i da upotreba CGI tehnologije može donijeti nešto boljeg i očaravajućeg.

Slika 6: „Close Encounters of the Third Kind“ (hrv. „Bliski susreti treće vrste“, 1977. g.)

Upotrebom CGI-ja, kao što smo prije spomenuli, u poznatim filmovima Spielberga, zapravo je otvorilo put i postao sastavni dio buduće kinematografije. Na taj način pomaže oživjeti priče na ekranu, isto kao što smo mi imali priliku vidjeti kako su dinosauri oživjeli. Evolucija CGI-ja u filmu bila je izvanredno putovanje koje je promijenilo način na koji se filmovi stvaraju i doživljavaju. Napredak u računalno generiranim slikama preveo je industriju od upotrebe animatronike do glatkih prijelaza. U ranim danima snimanja filmova animatronika je bila glavna tehnika za stvaranje specijalnih efekata. To je uključivalo upotrebu mehaničkih lutaka i modela kojima se ručno upravljalo da oponašaju pokrete i radnje. Trenutno, CGI omogućava stvaranje realističnih i fantastičnih vizuala koji nisu bili ograničeni ograničenjima fizičkih modela. [19]

Još jedna od tehnoloških inovacija koje je koristio u svojim filmovima bilo je i vizualni realizam. Odnosno, prikazivanje neke radnje u filmu na što realističniji način uz pomoć boja, zvukova i kadrova. Također pomaže stvoriti i osjećaj autentičnosti samog redatelja. Spielbergova pedantna pažnja posvećena detaljima u ponovnom stvaranju povijesnih okruženja, poput Drugog svjetskog rata u „Saving Private Ryan“ (hrv. „Spašavanje vojnika Ryana“) i doba Hladnog rata u „Bridge of Spies“ (hrv. „Most špijuna“, 2015. g.) prikazuje svoju predanost vizualnom realizmu. Pomnim rekreiranjem fizičkog okruženja, kostima i rekvizita, Spielberg ima za cilj prenijeti publiku u

povijesno razdoblje i učiniti da se osjećaju kao da svjedoče događajima iz prve ruke. [21] U filmu „Saving Private Ryan“ (hrv. „Spašavanje vojnika Ryana“) redatelj Steven Spielberg koristi inovativne tehnike kao što su nezasićene boje i rad s kamerom iz ruke kako bi stvorio realistično i impresivno iskustvo. Ove su tehnike ključne u prenošenju oštre i kaotične prirode rata. Korištenje nezasićenih boja, koje karakteriziraju prigušeni i isprani tonovi, služi za uklanjanje živosti i ljepote koja se obično povezuje s tradicionalnim ratnim filmovima. Drhtavi pokreti kamere, prošarani trenucima mirovanja, omogućuju publici da doživi dezorijentiranost i intenzivne emocije koje su osjećali vojnici na bojnopolju. [33]

ZVUK

Spielbergovo partnerstvo s dizajnerima zvuka i skladateljima, posebice Johnom Williamsom, imalo je transformativni utjecaj na filmski zvuk. Golemi Williamsov talent i inovativan pristup skladanju glazbe revolucionarizirali su filmsku zvučnu kulisu. Njegova glazba postala je sinonim za Spielbergove filmove, podižući emocionalni učinak svake scene.

Kulturna glazba filma „Jaws“ (hrv. „Ralje“) i impresivan dizajn zvuka filma „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) pridonijeli su emocionalnom dojmu ovih filmova. Spielbergova pažnja posvećena detaljima i inzistiranje na autentičnosti pridonijeli su snažnom prikazu pretpovijesnih bića u filmu, koji je osvojio publiku diljem svijeta. [34] Kombinacija Williamsove nezaboravne i evokativne glazbe sa Spielbergovim vizualnim pripovijedanjem rezultirala je nekim od najslikovitijih trenutaka u kinematografiji. Na primjer, proganjajuća melodija Williamsove glazbe za „Jaws“ (hrv. „Ralje“) postala je sinonim za nadolazeću opasnost, učinkovito stvarajući neizvjesnost kroz cijeli film. Williamsove skladbe posjeduju izvanrednu sposobnost izazivanja širokog raspona emocija, od ushićenja do nostalgije, straha do nade i svega između. Njegovo majstorsko korištenje orkestracije i tematskog razvoja omogućilo mu je stvaranje legendarnih i nezaboravnih melodija koje su postale sinonim za same filmove. Utjecaj njegova rada nadilazi kinematografiju, jer su njegove melodije postale ukorijenjene u popularnoj kulturi i imaju sposobnost

evociranja snažnih sjećanja i emocija dugo nakon završetka filma. [35] A sama povezanost sa Stevenom Spielbergom bila je samo jedan od pluseva u njegovoj daljnjoj karijeri.

Slično, u „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“), dizajner zvuka Gary Rydstrom upotrijebio je kombinaciju naturalističkih i sintetiziranih zvukova kako bi oživio dinosaure. Korištenje teških koraka i gromoglasne rike stvorilo je osjećaj nečeg većeg i opasnijeg, dok je također izazivalo strah i uzbuđenje. Ova pažnja posvećena detaljima u dizajnu zvuka ne samo da je pridonijela uvjerljivosti bića na ekranu, već je i pojačala sveukupni dojam filma. [36]

MOTION CAPTURE („praćenje pokreta“)

Spielbergova suradnja s redateljem i producentom Peterom Jacksonom na filmu „The Adventures of Tintin“ (hrv. „Avanture Tintina“, 2011. g.) prikazala je korištenje tehnologije snimanja pokreta za stvaranje stiliziranih, animiranih likova koji su zadržali bit svog porijekla iz stripa. Film je uveo publiku u svijet tehnologije snimanja pokreta, a samim time i prikazivanje likova iz stripa na velikom platnu. Suradnja Spielberga i Jacksona na filmu zapravo je imala veliko značenje u filmskoj industriji jer su ovim filmom dokazali kako je snimanje pokreta zapravo vizualno zapanjujuće, a tako i publici impresivno iskustvo. Korištenjem ove inovativne tehnike uspjeli su uhvatiti nijansirane izvedbe glumaca i prevesti ih u animirane likove koji su ostali vjerni izvornim ilustracijama stripova.

Tehnologija snimanja pokreta revolucionirala je način na koji se pokret i izvedba hvataju i prevode u animaciju u kinematografiji.

Prema Zhangu, tehnologija snimanja pokreta temelji se na principu snimanja pokreta glumaca ili objekata pomoću različitih senzora i markera postavljenih na njihova tijela. Ovi senzori hvataju pokrete u stvarnom vremenu, koji se zatim prevode u digitalni format kojim se može manipulirati i koristiti za animiranje likova ili objekata u virtualnom okruženju. U „The Adventures of Tintin“ (hrv. „Avanture Tintina“) tehnologija snimanja pokreta opsežno je korištena za hvatanje suptilnih nijansi i izraza likova, čineći da njihovi pokreti izgledaju prirodnije i realističnije. Detaljno praćenje pokreta glumaca

omogućilo je točniji prikaz njihovih radnji, osiguravajući da animirani likovi odražavaju izvedbe glumaca. Osim toga, tehnologija snimanja pokreta omogućila je redateljima da snime složene akcijske sekvence i vratolomije, što bi bilo teško postići korištenjem samo tradicionalnih tehnika animacije. [37]

Upotreba snimanja pokreta ne samo da oživljava omiljene likove iz Hergéovih stripova, već i dodaje dubinu i nijanse njihovim izvedbama. Ova tehnika također omogućuje besprijekornu integraciju žive akcije i CGI elemenata, kao što je prikazano u uzbudljivim akcijskim sekvencama filma i vizualno zadivljujućim scenskim dijelovima. [38]

VIRTUAL REALITY („virtualna stvarnost“)

Spielbergova adaptacija romana Ernesta Clinea „Ready Player One“ (hrv. „Igrač broj 1“, 2018. g.) zaronila je u virtualnu stvarnost i napredne digitalne svjetove. Film je spojio akciju uživo i CGI kako bi uronio publiku u futuristički svemir.

Koncept virtualne stvarnosti (VR) privukao je značajnu pozornost posljednjih godina i imao je dubok utjecaj na industriju zabave. VR se odnosi na korištenje računalne tehnologije za stvaranje simuliranog okruženja koje korisnici mogu iskusiti i s kojim mogu komunicirati. Ova je tehnologija revolucionirala način na koji ljudi konzumiraju zabavu, pružajući im impresivna iskustva koja su prije bila nezamisliva. U industriji igara, VR je poboljšao iskustvo igranja dopuštajući igračima da zakorače u virtualni svijet i uključe se u okruženje igre na realističniji i zanimljiviji način. Nadalje, VR je također transformirao način na koji se proizvode i gledaju filmovi i televizijske emisije. Uz VR tehnologiju, gledatelji sada mogu postati aktivni sudionici u priči, što im omogućuje istraživanje različitih kutova i perspektiva, što u konačnici povećava njihovu razinu angažmana. [39]

Pristup Stevena Spielberga kombiniranju akcije uživo i CGI-ja u filmu „Ready Player One“ (hrv. „Igrač broj 1“) pokazuje njegovo majstorstvo u besprijekornom spajanju stvarnog i virtualnog svijeta u kojem se brišu granice između stvarnosti i virtualnosti. Spielbergova upotreba CGI

tehnologije u filmu nije bila samo radi spektakla, nego je doprinijela i boljem pripovijedanju priče i uranjanje publike u jedan drugačiji svijet. Integracija live-action elemenata, poput glumaca, scenografije i praktičnih efekata, unosi u film osjećaj opipljivosti i autentičnosti, dok CGI elementi omogućuju prikaz fantastičnih i nemogućih scenarija. [40]

Spielbergovi filmovi pokazuju njegovu sposobnost prilagodbe i iskorištavanja tehnološkog napretka, pokazujući njegovu evoluciju kao redatelja. Od revolucionarne upotrebe računalno generiranih dinosaura u filmu „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) do tehnologije snimanja pokreta korištene u „The Adventures of Tintin“ (hrv. „Avanture Tintina“) Spielberg je dosljedno prihvaćao nove alate za poboljšanje vizualnih i narativnih aspekata svojih filmova. [41] U „The BFG“ (hrv. „BFG: Blagi fantastični gorostas“, 2016. g.) izvedba Marka Rylancea kao „Blagog fantastičnog gorostasa“ snimljena je pomoću ove tehnologije, što je rezultiralo likom koji se činio nevjerojatno realističnim i srodnim. Rylanceovi izrazi lica i pokreti tijela besprijekorno su prevedeni na digitalni lik, omogućujući publici impresivnije i emocionalno rezonantnije iskustvo.

Uključivanjem CGI-ja, Spielberg je uspio oživjeti dinosaure i invaziju vanzemaljaca na velikom platnu, zadivivši publiku i ostavivši trajan dojam. Osim toga, Spielberg je također prihvatio napredak u zvučnoj tehnologiji i samoj implementaciji glazbe i zvukova u svojim filmovima. Ostajući na čelu tehnološkog napretka, Spielberg osigurava da njegovi filmovi ostanu vizualno zapanjujući i privlačni za sadašnju i buduću publiku. Ta sposobnost prilagodbe novim tehnologijama i njihovo uključivanje u svoje pripovijedanje ono je što izdvaja Spielberga kao jednog od posebnijih redatelja i pridonosi bezvremenskoj privlačnosti njegovih filmova.

5. Teme Spielbergovih filmova

Tijekom svoje slavne karijere filmskog redatelja, Steven Spielberg dosljedno je pokazivao predanost istraživanju tema i tema koje duboko odjekuju kod publike. Njegova nepokolebljiva predanost socijalnoj pravdi služi kao pokretačka snaga iza njegovih tehnika pripovijedanja, odražavajući njegovu želju da rasvijetli važna društvena pitanja i izazove empatiju svoje publike. Analizirajući evoluciju Spielbergovih tema, mogu se identificirati ponavljajući motivi koji su oblikovali njegov filmski stil tijekom vremena.

Među tim temama, istraživanje čuda iz djetinjstva stoji kao istaknuti stup, jer Spielberg majstorski hvata magiju i nevinost mladosti, uljevajući svojim filmovima osjećaj strahopoštovanja i očaranosti. Također pojavljuju se i obiteljski odnosi kao značajan faktor u Spielbergovim filmovima. Još jedne od poznatijih tema kojih se Spielberg dotiče su povijesna vremena i prikazivanje ratnih trenutaka u kojima nam želi pobliže objasniti kaos i užas koji se događao u prošlosti. Njegov način prenošenja tih poruka na publici ostavlja značajan trag i navodi ih na razmišljanje. Bitna tema za naglasiti je i ona junakovog putovanja, gdje možemo uroniti u avanturu zajedno s likovima iz filma.

Naposljetku, razumijevanje osobnih utjecaja koji su oblikovali Spielbergovu posvećenost određenim temama pruža vrijedan uvid u dubinu i strast s kojom pristupa svom zanatu. Kroz istraživanje ovih tema, možemo steći sveobuhvatno razumijevanje o tome kako je Spielberg dosljedno prenosio svoju jedinstvenu viziju na filmsko platno. Upletanjem ovih tema u njegove naracije, Spielbergovi filmovi odjekuju kod gledatelja na duboko emocionalnoj razini, jačajući njegovu neusporedivu sposobnost da ispriča zanimljive i osjećajne priče.

5.1. Teme djetinjstva i obiteljskih odnosa

Spielberg često fokusira svoje filmove na iskustva djece i njihov osjećaj čuđenja i mašte. Ova tema je vidljiva u filmovima kao što su „E.T.“ (hrv. „E.T.“), „Close Encounters of the Third Kind“ (hrv. „Bliski susreti treće

vrste“) i „Hook“ (hrv. „Kuka“, 1991. g.). Udirući u bit dječje nevinosti, Spielberg budi nostalgiju i odjekuje kod publike svih uzrasta. Važnost dječje nevinosti je naglašena jer Spielberg prikazuje djecu kao središnje likove koji izazivaju osjećaj čuda. Osim toga, Spielbergov fokus na iskustva iz djetinjstva u svojim filmovima stvara osjećaj nostalgije kod gledatelja, podsjećajući ih na njihove mladenačke dane. Istražuje moć mašte, prikazujući kako živa dječja mašta oblikuje pripovijedanje i angažira publiku na dubljoj razini.

Kao već spomenuto, u filmovima Stevena Spielberga djeca su često prikazana kao središnji likovi, njegov prikaz djece kao protagonista ne samo da omogućuje uvjerljive narative, već također naglašava važnost očuvanja nevinosti i maštovitog duha djetinjstva. Giroux i Pollock spomenuli su „Spielbergovi nas filmovi podsjećaju da djeca vide svijet drugačije od odraslih. Njihov je pogled neopterećen cinizmom, skepticizmom i očajem koji često obilježavaju osjetljivost odraslih.“ [42] Na ovaj način zapravo možemo vidjeti kako on u svojim filmovima prenosi dječju znatiželju i da time izaziva osjećaj čuđenja kod odrasle publike.

Njegova usredotočenost na iskustva iz djetinjstva i detalje omogućuju gledateljima da se vrate u prošlost i dotaknu se svojih dana u djetinjstvu. U filmovima imamo sporedne likove koji samo dodaju zapravo cijeloj priči taj osjećaj nostalgije, a i dječje zaigranosti. Poznat po tome da uvijek uhvati moć fantazije u svojim filmovima, možemo primijetiti da ovakva tema filma leži duboko u Spielbergovoj mašti.

U filmovima „E.T.“ (hrv. „E.T.“) i „The Goonies“ (hrv. „Goonies“, 1985. g.) vidimo kako Spielberg uspješno prikazuje maštovite svjetove koje zapravo djeca stvaraju i kako prenose likove, a i publiku u te imaginarne svjetove. Već spomenuto je da upotrebom djece kao glavnih likova smatramo da se tako poboljšava priča koju nam redatelj želi ispričati. A publika tako postaje još više emocionalno obuzeta i uvučena u likove iz filmova.

Steven Spielberg dosljedno je ulazio u zamršenost obitelji i odnosa, pokazujući njihov duboki utjecaj na pojedince. Kroz filmove kao što su „E.T.“ (hrv. „E.T.“), „The color purple“ (hrv. „Boja purpura“) i „War of the Worlds“

(hrv. „Rat svjetova“, 2005. g.), Spielberg istražuje složenost obiteljskog života, zadirući u teme ljubavi, žrtve i pomirenja. U filmu „E.T.“ (hrv. „E.T.“) Spielberg majstorski prikazuje dubine obiteljske ljubavi i povezanosti. Film istražuje temu obiteljskih veza i snagu ljubavi u kontekstu neobičnog i nezemaljskog prijateljstva između dječaka po imenu Elliott i vanzemaljskog stvorenja. Spielbergov film predstavlja viziju obiteljskog života koja je istovremeno nostalgичna i puna težnji, hvatajući idealiziranu sliku blisko povezane obitelji pune ljubavi. [43] To je vidljivo u načinu na koji film prikazuje odnose između Elliotta i njegovog brata i sestre, kao i između Elliotta i njegove majke. Unatoč međusobnim razlikama i izazovima s kojima se suočavaju, poput nedavnog razvoda roditelja, članovi obitelji u filmu „E.T.“ (hrv. „E.T.“) pokazuju se kao podrška i brižnost jedni prema drugima. Film naglašava važnost obiteljske ljubavi i povezanosti, ističući kako se njome mogu prevladati nevolje i zbližiti ljudi. Svojim prikazom veze između Elliotta i E.T.-ja, „E.T.“ (hrv. „E.T.“) u konačnici slavi snagu ljubavi i dubok utjecaj koji ona može imati na pojedince i obitelji u cjelini.

U filmu „The color purple“ (hrv. „Boja purpura“) on vješto ispituje teme žrtve i iskušenja unutar obiteljskih odnosa. U romanu Alice Walker, teme žrtve i iskupljenja istražene su u kontekstu obiteljskih odnosa. Jedan od glavnih likova, Celie, doživljava duboku transformaciju tijekom romana dok se kreće kroz svoje složene obiteljske veze. Celie trpi godine zlostavljanja i maltretiranja, žrtvujući vlastitu dobrobit u svrhu zaštite svojih voljenih. Međutim, kroz svoja žrtvovanja Celie konačno pronalazi iskupljenje i oslobođenje. Celieno je iskupljenje usko povezano s njezinom sposobnošću da oprost i traži oprost. Kroz iscjeljujuću moć oprosta, Celie se može pomiriti sa svojom prošlošću i uspostaviti značajne veze s članovima svoje obitelji. Ovo istraživanje žrtve i iskupljenja u obiteljskim odnosima ne samo da daje dubinu likovima, već također naglašava transformativnu snagu ljubavi i oprosta u suočavanju s nevoljama. [44]

A „War of the Worlds“ (hrv. „Rat svjetova“) omogućuje Spielbergu da istraži dubok utjecaj vanjskih prijetnji na obiteljsku dinamiku. U filmu „War of the Worlds“ (hrv. „Rat svjetova“) utjecaj vanjskih prijetnji na obiteljsku

dinamiku središnja je tema koja se istražuje kroz cijelu priču. Dok Marsovci napadaju Zemlju, likovi su prisiljeni suočiti se ne samo s fizičkom opasnošću koju predstavljaju izvanzemaljska bića, već i s emocionalnim udarom na njihove odnose. Vanjska prijetnja Marsovaca služi kao pokretač za raspad tradicionalnih obiteljskih struktura. Protagonist, koji u istoimenom romanu ostaje neimenovan, nalazi se odvojen od svoje žene i djece dok su uhvaćeni u kaos invazije. Ovo razdvajanje ne samo da naglašava fizičku udaljenost između članova obitelji, već simbolizira i emocionalnu udaljenost koja se javlja u kriznim vremenima. Strah i neizvjesnost koje donosi vanjska prijetnja uzrokuju pomak u dinamici moći unutar obitelji, budući da su pojedinci prisiljeni dati prednost vlastitom opstanku u odnosu na dobrobit svojih najmilijih. Nadalje, invazija remeti tradicionalne rodne uloge unutar obitelji, pri čemu žene preuzimaju aktivnije i asertivnije uloge kako bi zaštitile sebe i svoju djecu. Vanjska prijetnja Marsovaca stoga ne samo da iskušava veze obiteljske ljubavi i odanosti, već također razotkriva ranjivost i otpornost pojedinaca pred nedaćama [45].

Svakim filmom Spielberg nudi dirljivo istraživanje obitelji i odnosa koje potiče na razmišljanje, ostavljajući publiku s većom zahvalnošću za veze koje povezuju ljude. Također uključujući i teme djetinjstva, što u nekim filmovima izaziva razbibrigu i dječju avanturu, u drugima prikazuje teške obiteljske prilike koje sigurno utječu i na djecu.

5.2. Povijesne teme povezane s ljudskom hrabrošću

Ljudska otpornost i hrabrost tema je koja se ponavlja u Spielbergovim filmovima, kao što pokazuju likovi u filmovima „Schindler's List“ (hrv. „Schindlerova lista“), „Saving Private Ryan“ (hrv. „Spašavanje vojnika Ryana“) i „Bridge of Spies“ (hrv. „Most špijuna“). U filmu „Schindler's List“ (hrv. „Schindlerova lista“) likovi pokazuju nevjerojatnu snagu i hrabrost suočeni s nezamislivim nedaćama. Slično tome, „Saving Private Ryan“ (hrv. „Spašavanje vojnika Ryana“) prikazuje nepokolebljivu hrabrost i odlučnost vojnika usred ratnog kaosa. Te u „Bridge of Spies“ (hrv. „Most špijuna“) tema otpornosti i hrabrosti istražuje se kroz nepokolebljivu odlučnost protagonista,

što dovodi do hrabrih djela tijekom pregovora s visokim ulozima. Ovi filmovi služe kao snažni podsjetnici nesalomljivog ljudskog duha, prikazujući inspirativne priče o pojedincima koji se izdižu iznad izazova i bore se za ono što je ispravno.

U filmu „Schindler's List“ (*hrv.* „Schindlerova lista“) se prikazuje hrabrost kao središnja tema koja odjekuje kroz cijeli film. Odnosno hrabrost glavnog lika koji je odlučio uhvatiti se u koštac s ljudima koje su drugi progonili. Likovi u filmu, posebice Oskar Schindler i Itzhak Stern, pokazuju nevjerojatnu snagu u suočavanju s ogromnim nedaćama. Kako je primijetio Rapaport, „Schindler's List“ (*hrv.* „Schindlerova lista“) prikazuje nesalomljiv ljudski duh i sposobnost za hrabrost usred nezamislivog užasa. Oskar Schindler, isprva prikazan kao egocentrični oportunist, prolazi kroz duboku transformaciju dok svjedoči zločinima počinjenim nad židovima tijekom holokausta. Njegov čin spašavanja, taj da je spasio više od tisuću židovskih života tako što ih je zaposlio u svojoj tvornici, pokazuje ogromnu požrtvovnost i otpornost. Slično tome, Itzhak Stern, Schindlerov židovski računovođa, igra ključnu ulogu u olakšavanju operacije spašavanja. Unatoč stalnoj opasnosti, Stern ostaje odlučan i snalažljiv, pokazujući svoju nepokolebljivu volju da pomogne. Njihovi postupci ističu snagu pojedinog djelovanja i sposobnost pronalaženja snage čak i u najmračnijim vremenima. „Schindler's List“ (*hrv.* „Schindlerova lista“) dirljiv je prikaz trijumfa ljudskog duha usred užasa holokausta, oslikavajući pravu izdržljivost i hrabrost svojih likova. Naglašavanje filma u crno-bijeloj tehnici zapravo nam daje uvid u ozbiljnost problema, a onaj jedan detalj crvenog kaputića možemo gledati kao nadu za nešto bolje i „obojeno“ u životu, iako na kraju nažalost ta nada se ugasi i Schindler još više spoznaje važnost života. [46]

Film „Saving Private Ryan“ (*hrv.* „Spašavanje vojnika Ryana“) redatelja Spielberga prikazuje izvanredan prikaz čvrstoće i hrabrosti usred kaosa i brutalnosti rata. Film se bavi iskustvima vojnika tijekom Drugog svjetskog rata i ističe izuzetnu hrabrost i odlučnost koju su ti pojedinci pokazali u nezamislivim neprilikama. Film se sam po sebi hvata za pojmom heroja, hrabrosti i općenito ratnim danima. Likovi u filmu „Saving Private

Ryan“ (hrv. „Spašavanje vojnika Ryana“) pokazuju otpornost dok prolaze kroz užase bitke, podnoseći nesebične žrtve za opće dobro. Kroz napete borbene scene i potresno pripovijedanje, film učinkovito prikazuje neslomljiv duh ovih vojnika. Štoviše, prikaz nepokolebljive odlučnosti vojnika da ispune svoju misiju, čak i u slučaju posebnih okolnosti, služi kao snažan dokaz njihove snage karaktera i nepokolebljive predanosti jednih drugima. Sam film nudi duboko istraživanje hrabrosti i odličnosti koju su iskazali vojnici usred rata, ostavljajući trajan utjecaj na gledatelje i naglašavajući izvanredne kvalitete tih pojedinaca pred nezamislivim izazovima. [47]

U filmu „Bridge of Spies“ (hrv. „Most špijuna“), tema otpornosti i hrabrosti istražena je kroz ustrajnost protagonista. James Donovan, kojeg glumi Tom Hanks, utjelovljuje otpornost dok preuzima težak zadatak pregovaranja o razmjeni sovjetskog špijuna za američkog pilota na vrhuncu Hladnog rata. Unatoč brojnim preprekama i snažnom protivljenju, Donovan ostaje odlučan u svojoj misiji da osigura oslobađanje zarobljenog američkog pilota. To se vidi na primjeru kada Donovan putuje u Istočni Berlin, neprijateljsko okruženje ispunjeno sumnjom i opasnošću. Možemo reći da je Donovanova odlučnost da ispuni i postigne uspješne pregovore zapravo i prikaz njegove odlučnosti i hrabrosti, a ujedno i ustrajnosti da postigne nešto više. Čak i kada je suočen s mogućnošću neuspjeha i osobne štete, Donovan ustraje, pokazujući svoju nepokolebljivu predanost cilju. Njegova hrabrost blista dok se kreće po izdajničkim političkim krajolicima i riskira vlastitu sigurnost kako bi osigurao poštene i pravedne pregovore. Tako da film „Bridge of Spies“ (hrv. „Most špijuna“) služi kao inspiracija gledateljima, naglašavajući važnost ustrajnosti i hrabrosti u teškim okolnostima. [48]

Također treba spomenuti i film „Amistad“ (hrv. „Amistad“, 1997. g.) koji istražuje tešku nepravdu ropstva i bespoštednu borbu za slobodu. Temeljen na istinitoj priči, film prikazuje borbe i pobjede skupine afričkih robova koji se pobune protiv svojih otmičara na španjolskom brodu La Amistad (1839.) Film zadire u dehumanizirajuću prirodu ropstva i brutalno postupanje prema robovima. „Amistad“ (hrv. „Amistad“) učinkovito naglašava grozote ropstva i baca svjetlo na otpornost i odlučnost onih koji su se protiv njega borili. Kroz

snažne i emocijama nabijene scene, film razotkriva nehumane uvjete kroz koje su robovi prolazili, naglašavajući fizičko i psihičko zlostavljanje koje su trpjeli. Film također ispituje pravnu bitku koja je uslijedila nakon što su robovi zarobljeni i dovedeni u Sjedinjene Države, istražujući složenost američkog pravnog sustava i prevladavajući rasizam tog vremena. U svojoj analizi, Stoddard i Marcus pohvaljuju Spielberga zbog njegove pedantne pažnje prema povijesnoj točnosti, kao i njegove sposobnosti da stvori uvjerljiv narativ koji tjera gledatelje da se suoče s užasima ropstva. Sve u svemu, film „Amistad“ (hrv. „Amistad“) služi kao dirljiv podsjetnik na ogromnu nepravdu ropstva i nesalomljiv duh onih koji su se borili za svoju slobodu, prikazujući svoju ustrajnost i hrabrost prema svojem cilju. [49]

5.3. Teme ljudskog straha i pustolovnog istraživanja

Filmovi Stevena Spielberga dosljedno su ulazili u složeno područje straha i hrabrosti, razotkrivajući njihov zamršen odnos. U filmovima kao što su „Jaws“ (hrv. „Ralje“), „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) i „Indiana Jones“ (hrv. „Indiana Jones“, 1981.-2008. g.) Spielberg gledatelje suočava sa scenarijima koji izazivaju strah, u konačnici naglašavajući transformativnu moć koja može proizaći iz suočavanja s vlastitim strahovima. Ovi filmovi ne samo da analiziraju snagu straha kao pokretač za osobni rast, već također ističu putovanje likova dok se bore s vlastitim strahovima i otkrivaju svoje unutarnje rezervoare hrabrosti. Istražujući kontrastne teme straha i hrabrosti, Spielbergov pristup pripovijedanju nudi publici duboko razumijevanje zamršene dinamike koja se odvija unutar ljudske psihe.

U filmovima kao što su „Jaws“ (hrv. „Ralje“) i „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) strah služi kao pokretačka snaga koja tjera likove da se suoče sa svojim najdubljim tjeskobama. Na primjer, u filmu „Jaws“ (hrv. „Ralje“) protagonist, načelnik Brody, u početku ima strah od vode, koji proizlazi iz traumatičnog događaja iz djetinjstva. Međutim, kada se suoči s terorom morskog psa ljudoždera koji terorizira njihovu zajednicu, Brody je prisiljen suočiti se sa svojim strahovima i nadvladati ih. Ovo iskustvo ne samo da vodi

do osobnog rasta, već ga također transformira u odlučnog i hrabrog pojedinca.

Slično tome, u filmu „Jurassic Park“ (*hrv.* „Jurski park“) likovi se moraju suočiti sa svojim strahovima od nepoznatog i nekontrolirane moći prirode kada dinosauri pobjegnu iz svojih ograđenih prostora. Strah koji doživljavaju postaje okidač osobnog rasta, dopuštajući im da prevladaju svoje slabosti i postanu otporne i snalažljive osobe. Žeđ likova za otkrićem i istraživanjem dodatno je pojačana opasnostima s kojima se suočavaju, dodajući element uzbuđenja i neizvjesnosti njihovoj potrazi za znanjem. Spielbergov prikaz straha kao čimbenikom za osobni rast u njegovim filmovima naglašava transformativni potencijal suočavanja i svladavanja vlastitih strahova, ilustrirajući da se kroz ta iskustva likovi mogu razvijati i evoluirati. [50]

Serijal „Indiana Jones“ (*hrv.* „Indiana Jones“, 1981.-2008. g.) imao je značajan utjecaj na pustolovni žanr, osobito kroz svoju temu istraživanja. U filmovima pojavljuje se kultni lik Indiana Jones, arheolog i pustolov koji se upušta u odvažne potrage kako bi otkrio skrivena blaga i riješio drevne misterije. Utjecaj Spielbergove pustolovne istraživačke teme može se vidjeti u raznim aspektima serijala. Prvo, filmovi prikazuju uzbuđenje otkrića i uzbuđenje iskopavanja davno zaboravljenih artefakata. Kao što S. Mittermeier tvrdi u svojem eseju "Spielbergovi filmovi često prikazuju uzbuđenje i privlačnost arheološkog istraživanja, hvatajući osjećaj čuda i avanture koji prati otkriće drevnih civilizacija." Ovaj osjećaj čuda dodatno je pojačan impresivnim vizualima filmova i kinematografijom koja oduzima dah, koji gledatelje prenose na egzotične lokacije i čine da se osjećaju kao da su i sami dio avanture. Štoviše, serijal „Indiana Jones“ (*hrv.* „Indiana Jones“) također naglašava važnost očuvanja povijesti i kulturne baštine. Dok se Jones kreće kroz opasne krajolike, nailazi na razne prepreke koje prijete uništavanjem drevnih artefakata ili njihovim iskorištavanjem za osobnu korist. Time se naglašava etička odgovornost arheologa i potreba zaštite i poštivanja prošlosti. Utjecaj Spielbergove pustolovne istraživačke teme u serijalu „Indiana Jones“ (*hrv.* „Indiana Jones“) očit je u njegovoj sposobnosti da osvoji publiku svojim uzbudljivim narativima, vizualnim sadržajima koji

izazivaju strahopoštovanje i naglaskom na značaju očuvanja naše povijesne i kulturne baštine. [51]

Avanturistički filmovi Stevena Spielberga desetljećima su osvajali publiku svojom sposobnošću da se dotaknu fascinacije nepoznatim. Bilo da se radi o neistraženim dubinama oceana kao u filmu „Jaws“ (hrv. „Ralje“) ili izvanzemaljskim susretima u „Close Encounters of the Third Kind“ (hrv. „Bliski susreti treće vrste“) Spielberg je dosljedno istraživao privlačnost nepoznatog. Kroz filmove, Spielberg majstorski gradi napetost i intrigu postupno otkrivajući nepoznate elemente priče, držeći publiku na rubu sjedala. Ta fascinacija nepoznatim nije ograničena na radnju Spielbergovih filmova, već se odražava i na njegove vizualne tehnike pripovijedanja [52]

6. Utjecaj filma „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) na američku kinematografiju

U zadnjem poglavlju ovog diplomskog rada, ponovo ćemo se dotaknuti poznatog Spielbergovog blockbustera „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) kao jednog od filmova koji je imao dubok utjecaj na američku kinematografiju. Kroz ovo poglavlje, spomenut ćemo posebnosti ovog filma u svakom od obilježja koja smo nabrojili u ovom radu i na koji način je ovaj film revolucionirao korištenje CGI-ja, postavio nove standarde za vizualne efekte i tehnike snimanja te nadahnuo buduće generacije redatelja, zapravo film je pokrenuo novu digitalnu eru. Odnosno, ispričat ćemo na koji je način ovaj film postao „uputa“ kojim možemo prikazati uspješnost jednog redatelja i mogućnosti koje je on približio svima nama gledateljima i ostalim sudionicima filmske industrije kao što su nove generacije redatelja.

Film „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) snimljen je 1993. godine po knjizi „Jurski park“ autora Michaela Crichtona izdana 1990. godine i prvi je dio istoimenog serijala. Također slovi za jedan od najuspješnijih Spielbergovih znanstveno-fantastičnih pustolovnih trilera.

Radnja filma prati dva znanstvenika, paleontologa dr. Alana Granta (Sam Neill) i paleobotaničarku dr. Ellie Sattler (Laura Dern) koji su u istraživanju dinosaurovih kostiju sve dok ih milijunaš John Hammond (Richard Attenborough) ne pozove da pregledaju njegov novi zabavni park na otoku kraj Costa Rica. Hammond je kloniranjem DNK prikupljene iz prapovijesnih insekata, uspio stvoriti žive dinosaure za svoj novi zabavni park pod nazivom - „Jurski park“, golemi životinjski rezervat u kojem žive pravi brahiosauri, dilofosauri, triceratopsi, velociraptori i tiranosaur rex. U pratnji još jednog znanstvenika lana Malcolma (Jeff Goldblum), koji je opsjednut teorijom kaosa, i dvoje Hammondovih unuka (Ariana Richards i Joseph Mazzello), poslani su u obilazak Hammondovog novog odmarališta u kompjuterski upravljanim turističkim automobilima. No dok tropska oluja pogađa otok, prekida dovod struje, a zaposlenik (Wayne Knight) sabotira sustav kako bi mogao prokrijumčariti embrije dinosaura iz parka, dinosaure počinju bjesnjeti

bez kontrole. Grant zatim mora dovesti Hammondove unuke natrag na sigurno dok skupinu progone goleme zvijeri ljudožderi. Tijekom filma događaju se neizbježne stvari, potrebna je snalažljivost, žrtvovnost i hrabrost da likovi zapravo prežive. Spielberg odlično stvara napetost u filmu i poziva gledatelje da se udube u maštovitu priču dinosaura na otoku. Ponekad smo na strani Hammonda, ponekad na strani doktora i opčinjeni smo tehnologijom i efektima koje je Spielberg imao priliku koristiti u ovom filmu. [53]

Utjecaj ovog filma nadilazi njegov neposredni utjecaj i nastavlja oblikovati industriju na više načina. Kako bismo objasnili kako je ovaj film imao utjecaj na američku kinematografiju, dotaknut ćemo se važnih aspekata filma po kojima je sam Spielberg djelovao i napredovao kao redatelj, a onda i sam film kako se uzdizao kroz početke prikazivanja do sada.

VIZUALNI EFEKTI

Spielbergova predanost tehničkoj izvrsnosti postavila je novi standard za vizualne efekte u industriji. Spielberg je kombinirao praktične efekte, animatroniku i minijature s CGI-jem kako bi stvorio besprijekorno i impresivno iskustvo u filmu „Jurassic park“ (hrv. „Jurski park“). Postavljanje novog standarda s filmom „Jurassic park“ (hrv. „Jurski park“) učvršćuje redateljevu utjecajnu ulogu u oblikovanju industrije vizualnih efekata. Spielbergova odluka da upotrijebi ove tehnike bila je namjeran izbor kako bi stvorio osjećaj realizma i strahopoštovanja u filmu. Praktični efekti kao što su animatronički dinosauri u punoj veličini korišteni su kako bi imali osjećaj za veličinu tih stvorenja, dok je Dennis Muren oživio dinosaure s računalnom tehnologijom, dopuštajući glumcima interakciju s njima na setu i povećavajući ukupnu autentičnost filma. Animatronika, koju je dizajnirao Stan Winston Studio, bila je čudo inženjerstva i izrade, omogućujući dinosaurima da se kreću, dišu, pa čak i uvjerljivo urlaju. Nadalje, minijature su korištene za stvaranje prekrasnih krajolika i scenografija, povećavajući veličinu i opseg filma. [19]

Rođenje računalno generiranih slika (CGI) u filmskoj industriji označilo je značajnu prekretnicu u vizualnim efektima i revolucioniralo način na koji redatelji prikazuju živa bića. „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) je promijenio

igru u smislu integracije CGI-ja u snimanje filmova uživo. Spielberg je tako u filmu upoznao publiku s konceptom vraćanja dinosaura u život korištenjem vrhunske računalne tehnologije. Rođenje CGI-ja u filmu „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) označilo je novu eru u specijalnim efektima, gdje su granice onoga što se moglo postići na ekranu pomaknute dalje nego ikad prije. Stvaranjem realističnih dinosaura koji su izgledali besprijekorno integrirani u snimke akcije uživo, film je otvorio novi put i postavio visoke standarde za vizualne efekte. Ovo je revolucioniralo filmsku industriju, jer su redatelji i producenti shvatili potencijal CGI-ja u poboljšanju svojih sposobnosti pripovijedanja. Koristeći CGI, redatelj je uspio prikazati dinosaure s neviđenom razinom realizma i detalja, uhvativši zamršene pokrete, teksture i ponašanja tih prapovijesnih bića. [54] Utjecaj filma „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) proširio se izvan njegovog neposrednog uspjeha, budući da je nadahnuo napredak i mogućnosti u digitalnim efektima. Zato na film možemo gledati i kao nešto novog što se otkrilo u svijetu, ne samo genetski uzgojeni dinosauri nego i nova tehnologija s kojom ćemo se susretati. Uspjeh filma pokazao je da se CGI ne može koristiti samo za poboljšanje fantastičnih elemenata, već i za stvaranje realističnih i uvjerljivih okruženja. [55]

CGI revolucioniralo je način na koji se snimaju filmovi, omogućujući filmskim redateljima stvaranje zapanjujućih vizualnih efekata i oživljavanje nezamislivih svjetova. Rehak tvrdi u svom članku da je CGI transformirao filmsku industriju pružajući redateljima alate za stvaranje realističnih i impresivnih okruženja koja je prije bilo nemoguće postići. Ovo je otvorilo novo carstvo mogućnosti za pripovijedanje jer redatelji više nisu ograničeni fizičkim ograničenjima i sada mogu stvarati fantastične svjetove koji će zaokupiti maštu publike. Također, CGI je odigrao ključnu ulogu u poboljšanju cjelokupnog kinematografskog iskustva besprijekornim stapanjem stvarnih glumaca s računalno generiranim elementima, što je rezultiralo vizualno zapanjujućom i besprijekornom integracijom. Ova razina realizma nije samo očarala publiku, već je i uzdigla umjetnost snimanja filmova. Napredak u CGI tehnologiji također je značajno utjecao na profitabilnost filmova. Kako je CGI postao sofisticiraniji i pristupačniji, omogućio je stvaranje visokobudžetnih

blockbustera koji se uvelike oslanjaju na vizualne efekte kako bi privukli publiku. Ovakvi su filmovi često postizali ogroman uspjeh na blagajnama, dodatno učvršćujući važnost CGI-ja u filmskoj industriji. A to možemo i vidjeti na jednom od ovih uspješnih Spielbergovih filmova, gdje je upotreba CGI-ja rezultiralo odličnim kritikama za film. [56]

Od svog objavljivanja nadalje, CGI je postao sastavni dio filmskog stvaralaštva, omogućujući filmašima stvaranje fantastičnih svjetova, realističnih stvorenja i vizualnih spektakala koji ulijevaju strahopoštovanje koji su prije bili nezamislivi. Kao rezultat toga, „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) ostaje temeljni film koji nastavlja oblikovati i inspirirati napredak u digitalnim efektima do danas. [55] Kada imate tehnologiju koja napreduje, morate iskoristiti najbolje što možete iz te tehnologije i proizvesti sve što je u vašoj moći da prikazete publici.

USPJEH I NADAHNUĆE NOVIH FILMOVA

Borba za snimanje ovog filma potekla je kada su se 4 produkcijske kuće borile da otkupe prava ovog filma što je na kraju uspjelo Spielbergu. Sa sigurnošću možemo reći da je „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) imao veliki utjecaj u filmskoj industriji. Ovaj film redefinirao je žanr blockbustera. Možemo ga nazvati i kulturni film ne samo da je revolucionirao način na koji publika gleda blockbustere, već je također oblikovao smjer holivudskog filma. Predstavio je vizualno revolucionarne mogućnosti, podižući važnost visokokvalitetnih vizualnih i specijalnih efekata u žanru. Realističan i zadivljujući prikaz dinosaura u filmu pokazao je potencijal za impresivna kinematografska iskustva. Osim toga, „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) je doveo do umjetničke evolucije u blockbuster kinematografiji, pokazujući da film može biti i umjetnički privlačan i komercijalno uspješan. Njegovo majstorsko pripovijedanje i zadivljujući vizualni prikazi osvojili su publiku diljem svijeta. Njegov uspjeh otvorio je put kasnijim blockbusterima kojima je prioritet bio angažman publike.

Uspjeh ovog filma može se prikazati i u brojkama. Od početka potpisivanja govora, pretprodukcije do cjelokupnog snimanja, film je završen

dvanaest dana ranije i nekoliko milijuna dolara ispod proračuna, što uključuje iznos manji od 55 milijuna dolara. Završni proračun produkcije naveden je u članku WSJ-a kao 60 milijuna dolara, što je zapravo „dvostruko više od prosjeka industrije“, a „samo“ 20 milijuna dolara su potrošena na marketing i oglašavanje filma, što je „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) učinilo najskupljim filmom te godine. Dana 9. lipnja 1993. održana je dobrotvorna premijera u Washingtonu, D.C., a prihod je išao Dječjoj akcijskoj mreži sa sjedištem u Los Angelesu i Dječjem obrambenom fondu sa sjedištem u Washingtonu, D.C.. Prikazivanje u kinima počelo je dva dana kasnije, s 1500 ponoćnih projekcija, a već sljedeći dan se izdanje proširilo na više od 3000 zaslona. Do početka listopada 1993. godine film je nadmašio prethodnog svjetskog rekordera, Spielbergov vlastiti film „E.T.“ (hrv. „E.T.“), zaradivši 704 milijuna dolara diljem svijeta, kako je objavljeno u WSJ-u. A kroz cijeli listopad te godine prodaja ulaznica i promotivni dodaci premašili su milijardu dolara, čineći „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) jednim od osam filmova – od kojih je polovicu režirao Spielberg – koji su postigli takav pothvat. Zarada je podijeljena na sljedeći način: 916 milijuna dolara prodaje na kino blagajnama diljem svijeta (357 milijuna dolara na domaćem tržištu; 559 milijuna dolara u inozemstvu); 1 milijarda dolara u prodaji robe na malo i za osobnu upotrebu; 500 milijuna dolara u prodaji kućnih videa; i 150 milijuna dolara u televizijskoj prodaji. Na kraju film je pretvoren u 3-D po cijeni od otprilike 10 milijuna dolara. 3-D verzija objavljena je u travnju 2013. godine. [57]

Redatelji i umjetnici vizualnih efekata koji su odrasli uz „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) nastavili su inovacije u polju vizualnih efekata. Besprijeckorno spajajući tradicionalne i digitalne tehnike, Spielberg je stvorio model koji će budući filmaši željeti slijediti. Uspjeh filma ne samo da je pokazao važnost pripovijedanja i razvoja likova, već je također istaknuo značajnu ulogu koju tehničke inovacije igraju u industriji i nove mogućnosti digitalne ere. Uspjeh „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) otvorio je put integraciji CGI-ja u kasnijim filmskim hitovima, kao što su serijali „Avatar“ (hrv. Avatar, 2009. g.) i „Avengers“ (hrv. „Osvetnici“, 2012. g.), gdje su čitavi svjetovi i fantastična bića oživljeni digitalnim sredstvima. Štoviše, naglasak

filma na impresivnim i zadivljujućim vizualima također je utjecao na tehnike pripovijedanja koje se koriste u kinematografskim hitovima. Korištenje širokih kadrova i grandioznih scenografija postalo je sve raširenije, s ciljem stvaranja osjećaja veličine i čuda sličnog trenucima koji izazivaju strahopoštovanje doživljenim u „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“). [58] Svakako možemo reći da je film imao veliki utjecaj na tehničke aspekte, novu eru, digitalne mogućnosti, a samim time i otvorena vrata novim filmašima i njihovim idejama.

KULTURNI UTJECAJ

Film je imao značajan kulturni utjecaj, postavši bezvremenski fenomen u različitim medijima. Uspjeh filma može se pripisati njegovom majstorskom spoju vrhunskih vizualnih efekata, uvjerljivog pripovijedanja i Spielbergove sposobnosti da stvori impresivno kinematografsko iskustvo. Film znalački balansira uzbudljive akcijske sekvence s temama koje potiču na razmišljanje, kao što su etičke implikacije genetskog inženjeringa i sklonost čovječanstva da iskorištava prirodu za osobnu korist. Ova kombinacija zapanjujuće slike i uvjerljive priče pridonijela je trajnoj popularnosti filma. Uspjeh filma „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) iznjedrio je franšizu koja uključuje nastavke, videoigre, robu, pa čak i atrakcije u tematskim parkovima. Trajna popularnost „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) u ovim različitim medijima pokazuje njegov kulturni značaj i njegovu sposobnost da zaokupi maštu publike diljem svijeta. [55] U filmskoj franšizi, *Tyrannosaurus rex* je prikazan kao zastrašujući i strašni grabežljivac, izazivajući osjećaj strahopoštovanja i uzbuđenja među publikom. Ovaj prikaz usklađen je s tradicionalnom rodnom konstrukcijom moći i dominacije, gdje se muške figure često povezuju sa snagom i agresijom. [59] Daria Khapaeva, u svom članku istražuje duboki utjecaj ovog filmskog spektakla u oblikovanju javne percepcije i fascinacije dinosaurima. Tvrdi da se uspjeh filma pripisuje njegovoj sposobnosti da dotakne duboko ukorijenjenu znatiželju i strah od nepoznatog koje ljudi posjeduju. Kombinirajući vrhunske vizualne efekte s uzbudljivom pričom, „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) osvojio je publiku i potaknuo ponovno zanimanje za

dinosaure. Realističan prikaz ovih pretpovijesnih bića u filmu ne samo da je hipnotizirao gledatelje, već je i potaknuo znanstvene rasprave i otkrića te zasigurno potaknuo povećani interes za paleontologiju i proučavanje dinosaura. [60]

Završno s ovim poglavljem i istraživanjem ovog filma možemo reći da je „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“), a i sam redatelj, doprinio filmskoj industriji, što u Americi tako i u svijetu. Spielbergove mogućnosti da prenese sve svoje misli na velika platna rezultirala su njegovom popularnošću i spominjanjem među novim generacijama. Upotreba novih tehnoloških napredaka uzdigla su ga na vrh ljestvice. Njegovo ime će se svakako spominjati i dalje uz nove filmove i nove redatelje na koje je imao utjecaj kao takve. Filmom „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) otvorile su se nove mogućnosti što u filmskoj industriji, što u povijesti i istraživanju nečeg izgubljenog i zaboravljenog, a što i plod naše mašte s kojim možemo sami sebi objasniti neke stvari i dati se u pohod istraživanju zanimljivosti i novih mogućnosti.

7. Zaključak

Steven Spielberg nedvojbeno je jedna od najutjecajnijih figura američke kinematografije. Njegova izvanredna karijera ostavila je neizbrisiv trag na industriju, revolucionizirajući način snimanja filmova i osvajajući publiku diljem svijeta. Svojim načinom prenošenja priče na ekrane i uranjanja publike u imaginaran svijet, zaslužio je velike ovacije u filmskoj industriji. Jedan od Spielbergovih najznačajnijih doprinosa je njegova sposobnost stvaranja uvjerljivih narativa koji odjekuju kod publike na emocionalnoj razini. U dokumentarcu „Spielberg“ (hrv. „Spielberg“, 2017. g.) sam Steven Spielberg je rekao da je želio odustati od svog sna da bude redatelj. U njegovim mlađim danima u kina je izašao film pod nazivom „Lawrence of Arabia“ (hrv. „Lawrence od Arabije“, 1962. g.). Steven je bio toliko opčinjen tim filmom da se vraćao pogledati ga nekoliko puta. Nakon prvog gledanja, rekao je da se ne može baviti s tim poslom, jer kako bi mogao nadmašiti ovakav film. Nakon ponovnog vraćanja u kina i gledanja istog filma nekolicinu puta, odlučio je da je ovo njegov poziv i da će barem pokušati baviti se ovime, zna da je to nešto što je želio isprobati i raditi, te je ovaj film bio onaj film koji ga je pogurao u pravom smjeru.

Kroz ovaj rad dotaknuli smo se bitnih aspekata Spielbergovog ranog života, početka njegove karijere i prvih filmova do uzdizanja u svijetu kinematografije pa sve do njegovog utjecaja na filmsku industriju i nove generacije redatelja. Od početka ovog rada do zadnjeg poglavlja, prikupili smo sve informacije o početku njegovog rada kao redatelja, odluke o uključivanju u filmsku industriju te razvoj njegove mašte i tehnologije. Upotrebom novih tehnologija i tehnoloških mogućnosti zajedno s vizualnim efektima Spielberg je uzdigao svoje ime na vrh ljestvice utjecajnih redatelja. Samom upotrebom nečeg novog i inovativnog u filmovima veliki je plus po kojem će ga mnogi mlađi redatelji pamtiti. Njegov način prikazivanja emocija i uključivanje publike u filmove koji su obasipani maštom, napetošću, intrigom i zadovoljstvom definitivno je jedan od važnijih segmenata zašto su njegovi filmovi toliko popularni. Istraživali smo njegova obilježja i način na koji

prenosi nama svoje priče, također i kako je prihvatio novu tehnologiju te ju implementirao u svoja djela. Proučavali smo neka od njegovih prvih djela do onih blockbustera i više poznatijih filmova. Spomenuli smo teme koje su njemu zaokupile um i kako nam ih je želio prenijeti putem filmova; često su se spominjale teme djetinjstva i obiteljskih odnosa isto kao i ratna vremena. Spielberg je rekao da je teme za svoje filmove mogao uzimati iz vlastitog života. Svoje emocije i osjećaje, prenosio je na platno i time prikazivao s čime se on nosio. Želio je na neki način svoj život uključiti u imaginarni život likova u filmovima.

U svojoj karijeri želio se okušati u svim žanrovima, pa je tako i 1979. godine odlučio snimiti komediju pod nazivom „1941“ (*hrv.* „1941“, 1979. g.), a koju godinu kasnije dotaknuo se težih tema u filmu „The color purple“ (*hrv.* „Boja purpura“). Kritičari su malo zastali i prokomentirali Spielbergov rad jer je od uspješnih tema vanzemaljaca i nečeg natprirodnog i napetog krenuo ka nečemu suprotnom i smatrali su da će to biti njegova propast. Međutim, iako je imao lošije iskustvo s komedijom „1941“ (*hrv.* 1941“) svakako možemo reći da je iskušao i to i potvrdio da se može snaći u svakom žanru, iako možda neće biti toliko uspješan.

Bitno je i naglasiti kako je upotrebom tehnologije i svojim posebnim načinom prenošenja priča zapravo utjecao na nove generacije redatelja, a samim time i na žanrove i teme koje su oni odlučili raditi. Mnogo redatelja Spielberga smatra svojim idolom te su krenuli njegovim putem kombinirajući ili priče ili mnoge nove tehnologije u svojim filmovima. Tehničke inovacije odigrale su značajnu ulogu u uspjehu Spielbergovih filmova, njegovom uzdizanju i njegov učinak na filmsku industriju. Od njegovog prvog blockbustera „Jaws“ (*hrv.* „Ralje“) do narednih filmova, mogao je samo više i bolje utjecati na sve što se događalo, mijenjalo i napredovalo u kinematografiji.

Za kraj spomenuli smo poseban blockbuster koji je Spielberga učinio još poznatijim, a tako i utjecao na mnoge generacije gledatelja, a i prošle, sadašnje i buduće generacije redatelja. „Jurassic Park“ (*hrv.* „Jurski park“) je film o kojem se svakako može pričati, istraživati i ispitivati njegovu strukturu i prenošenje priče ljudima koji nisu u filmskoj industriji. Dotaknuli smo se

vizualnih efekata i mogućnosti koje je ovaj film donio drugim redateljima, novim filmašima i onima koji su se možda dvoumili oko ove karijere, kao što se on dvoumio u mlađim danima. Uz tehničke aspekte, revoluciju digitalne ere možemo biti zahvalni njemu koji nam je odlučio približiti nove mogućnosti filmskog stvaranja. U filmu „Jurassic Park“ (hrv. „Jurski park“) iskusili smo prošlost, sadašnjost i budućnost tehnologije. Njegova snalažljivost i originalnost doprinijeli su njegovom razvoju i snimanju ovog filma i njegovih mogućnosti. Utjecaj ovog filma na nove generacije redatelja i cjelokupnu filmsku industriju, primjećivat ćemo još godinama u novim filmskim blockbusterima.

Filmska industrija mijenjala se mnogo godina te se još uvijek mijenja, ali možemo reći da kroz sve te periode Spielbergovi filmovi su bili baš ono što je bilo potrebno u tom trenutku približiti gledateljima te nam je dalo neki drugačiji uvid u ono što je sve moguće u kinematografiji. Njegov doprinos industriji ne samo da je nadahnuo buduće filmaše, već je također ostavio neizbrisiv trag u američkoj kulturi, što možemo vidjeti i u njegovim filmovima „Amistad“ (hrv. „Amistad“) ili „Lincoln“ (hrv. „Lincoln“, 2012. g.). Često se vraćao na teme domoljublja i američkog života, a rado ih je prikazivao i u filmovima. Isto kao i teme rata, pošto je odrastao uz razgovore unutar svoje obitelji koji su mu otvorili nove puteve u snimanju ratnih filmova.

Od njegovih ranih uspjeha do njegove trajne ostavštine, Spielbergov će utjecaj nastaviti oblikovati svijet kinematografije za generacije koje dolaze. Ugradnjom vrhunske tehnologije u svoje filmove, Spielberg se etablirao kao pravi pionir industrije i ostavio neizbrisiv trag u kinematografiji. Spielbergova obilježja i dalje ćemo primjećivati u njegovim filmovima i u filmovima njegovih kolega na koje je imao utjecaj. Ali posebnost njegove mašte i njegove naracije teško će biti nadmašiti. Možda nije najveći redatelj koji je ikada živio, ali je nedvojbeno najuspješniji redatelj s najvećom zaradom u Hollywoodu. A svakako neće stati sada dok još ima želje, volje i mogućnosti da još stvara i povezuje publiku sa svojim filmovima. Steven Spielberg definitivno je ime koje će se pamtit, povezanost njegovog imena s njegovim filmovima uvijek će ostati u filmskoj industriji. Njegove vizije, ideje, inovativnosti pridonosile su

i pridonosit će i dalje američkoj kinematografiji na najbolji mogući način. Spielberg je od početka svoje karijere do današnjeg dana redatelj kojeg znamo, kojeg ćemo pamtiti i kod kojeg će uvijek biti mogućnosti da nam pruži nešto novo i nešto više.

„Možda neki kažu da nije dovoljno kontroverzan, ogorčen, čudan ili mračan. Ali na kraju je ostavio nešto golemo. Imati humor, napetost, pustolovinu i srce u pripovijedanju vraški je dobra stvar“, Sally Field, „Spielberg“ (hrv. „Spielberg“) [61]

8. Literatura

- [1] Mara, W. (2014). *Steven Spielberg*. Cavendish Square Publishing, LLC.
- [2] Tomohiro Shimahara (2016). Steven Spielberg's Early Career as a Television Director at Universal Studios. *Journal of Surugadai University* (51), 47-61
- [3] McBride, J. (2012). *Steven Spielberg: a biography*. Faber & Faber.
- [4] Aitchison, D. C. (2015). Decline and renewal in the liberal arts as themes for first-year writing. *The Journal of General Education*, 64(3), 157-170.
- [5] Kendrick, J. (2014). *Darkness in the Bliss-out: A Reconsideration of the Films of Steven Spielberg*. Bloomsbury Publishing USA.
- [6] Farhi, A. (1999). Hollywood goes to school recognizing the superteacher myth in film. *The Clearing House*, 72(3), 157-159.
- [7] Dailymotion.com <https://www.dailymotion.com/video/xit5r1> , pristupljeno 30.7.2023.
- [8] Booker, M. (2020). JAWS (1975, Director Steven Spielberg). <https://bookerhorror.com/jaws-1975-director-steven-spielberg/> , pristupljeno 01.8.2023.
- [9] Friedman, L. D. (2010). *Citizen Spielberg*. University of Illinois Press
- [10] Shone, T. (2004). *Blockbuster: How Hollywood learned to stop worrying and love the summer*. Simon and Schuster.
- [11] Bordwell, D., Thompson, K., & Smith, J. (1993). *Film art: An introduction* (Vol. 7, p. 437). New York: McGraw-Hill.
- [12] Robin, B. R. (2016). The power of digital storytelling to support teaching and learning. *Digital Education Review*, (30), 17-29.
- [13] Ng, W., & Coakes, E. (2013). *Business research: Enjoy creating, developing and writing your business project*. Kogan Page Publishers.
- [14] Hansen, M. B. (1996). " Schindler's List" Is Not" Shoah": The Second Commandment, Popular Modernism, and Public Memory. *Critical Inquiry*, 22(2), 292-312.

- [15] Huang, M. P., & Alessi, N. E. (1999). Presence as an emotional experience. In *Medicine meets virtual reality* (pp. 148-153). Jos Press.
- [16] McClean, S. T. (2007). *Digital storytelling: The narrative power of visual effects in film*. MIT Press.
- [17] Lipkin, S. N. (2002). *Real emotional logic: Film and television docudrama as persuasive practice*. SIU Press.
- [18] Mateer, J. (2017). Directing for Cinematic Virtual Reality: how the traditional film director's craft applies to immersive environments and notions of presence. *Journal of media practice*, 18(1), 14-25.
- [19] Prince, S. (2011). *Digital visual effects in cinema: The seduction of reality*. Rutgers University Press.
- [20] Tan, E. S. H. (1995). Film-induced affect as a witness emotion. *Poetics*, 23(1-2), 7-32.
- [21] Morris, N. (2007). *The cinema of Steven Spielberg: Empire of light*. Columbia University Press.
- [22] Mittell, J. (2019). Videographic criticism as a digital humanities method. *Debates in the digital humanities*, 224-42.
- [23] Wingstedt, J., Brändström, S., & Berg, J. (2010). Narrative music, visuals and meaning in film. *Visual Communication*, 9(2), 193-210.
- [24] Todorović, T., Čuden, A. P., Košak, K., & Toporišič, T. (2017). Language of dressing as a communication system and its functions—Roman Jakobson's linguistic method. *Fibres & Textiles in Eastern Europe*.
- [25] Stefanopoulou, E. (2023). The Science Fiction Film in Contemporary Hollywood. *The Science Fiction Film in Contemporary Hollywood*, 1-240.
- [26] Vogler, C. (2007). *The Writer's journey* (p. 114). Studio City, CA: Michael Wiese Productions.
- [27] Directors including Jane Campion, Thomas Vinterberg and Luca Guadagnino discuss Berlin honoree Steven Spielbergs legacy <https://www.screendaily.com/features/directors-including-jane-campion-thomas-vinterberg-and-luca-guadagnino-discuss-berlin-honoree-steven-spielbergs-legacy/5179307.article> , pristupljeno 19.8.2023.

- [28] From 'Mac and Me' to 'Super 8': 8 Movies (And 2 TV Shows) That Were Influenced by Steven Spielberg <https://collider.com/iconic-movies-shows-influenced-by-steven-spielberg/#39-the-goldbergs-39-2013> , pristupljeno 30.8.2023.
- [29] The Technological Evolution of Filmmaking and its Relation to Quality in Cinema
<http://www.inquiriesjournal.com/articles/560/the-technological-evolution-of-filmmaking-and-its-relation-to-quality-in-cinema> , pristupljeno 31.8.2023.
- [30] Whittington, W. (2007). *Sound design and science fiction*. University of Texas Press.
- [31] Pearson, S. R. (2023). The Evolution of Computer Generated Images and Special Effects Design in the Jurassic Park Trilogy.
- [32] Morton, R. (2007). *Close encounters of the third kind: the making of Steven Spielberg's classic film*. Hal Leonard Corporation.
- [33] Allison, T. (2017). *Virtue Through Suffering: The American War Film at the End of Celluloid*. *Journal of Popular Film and Television*, 45(1), 50–61.
- [34] Machielse, R. (2012). Interaction and collaboration in narrative postproduction (Doctoral dissertation, Bournemouth University).
- [35] Rogers, H. (2014). Music, Sound and the Nonfiction Aesthetic.
- [36] Collins, K. (2008). *Game sound: an introduction to the history, theory, and practice of video game music and sound design*. Mit Press.
- [37] Zhang, M. Y. (2013). Application of performance motion capture technology in film and television performance animation. *Applied Mechanics and Materials*, 347, 2781-2784.
- [38] Nguyen, N. (2012). The Adventures of Tintin: The Secret of the Unicorn. *European Comic Art*, 5(1), 108-114.
- [39] Wohlgenannt, I., Simons, A., & Stieglitz, S. (2020). *Virtual Reality. Business & Information Systems Engineering*.
- [40] Li, H., Lo, C. H., Smith, A., & Yu, Z. (2022, June). The Development of Virtual Production in Film Industry in the Past Decade. In *International*

Conference on Human-Computer Interaction (pp. 221-239). Cham: Springer International Publishing.

[41] Rabiger, M., & Hurbis-Cherrier, M. (2013). *Directing: Film techniques and aesthetics*. Taylor & Francis.

[42] Giroux, H. A., & Pollock, G. (2010). *The mouse that roared: Disney and the end of innocence*. Rowman & Littlefield Publishers.

[43] Harwood, S. (1997). Family Dramas: The Family in ET—the Extra-Terrestrial. In *Family Fictions: Representations of the Family in 1980s Hollywood Cinema* (pp. 149-173). London: Palgrave Macmillan UK.

[44] Bularzová, K. (2021). "The Same River Twice": An Analysis of Alice Walker's *The Color Purple* and Steven Spielberg's Film Adaptation.

[45] Duffield, M. (2007). *Development, security and unending war: governing the world of peoples*. Polity.

[46] Rapaport, L. (2002). Hollywood's Holocaust: Schindlers List and the construction of memory. *Film & History: An Interdisciplinary Journal of Film and Television Studies*, 32(1), 55-65.

[47] Eberwein, R. T. (Ed.). (2004). *The war film*. Rutgers University Press.

[48] O'Donnell, C. (2014). *Developer's dilemma: The secret world of videogame creators*. MIT press.

[49] Stoddard, J. D., & Marcus, A. S. (2006). The burden of historical representation: Race, freedom, and "educational" Hollywood film. *Film & history: An interdisciplinary journal of film and television studies*, 36(1), 26-35.

[50] Landrum, G. N. (2007). *Paranoia & Power: Fear & Fame of Entertainment Icons*. Morgan James Publishing.

[51] Mittermeier, S. (2020). Indiana Jones and the Theme Park Adventure. *Excavating Indiana Jones: Essays on the Films and Franchise*, 90.

[52] Chapman, J. (2008). *War and film*. Reaktion Books.

[53] Jurassic park (1993.) <https://www.allmovie.com/movie/jurassic-park-vm447385> , pristupljeno 5.9.2023.

- [54] Jones, E. D. (2022). *Ancient DNA: The making of a celebrity science*. Yale University Press.
- [55] Brereton, P. (2004). *Hollywood utopia: Ecology in contemporary American cinema*. Intellect Books.
- [56] Rehak, B. (2011). Computer-generated imagery.
- [57] Afi catalogue of feature films; The first 100 years 1893 – 1993; Jurassic Park (1993.) , <https://catalog.afi.com/Film/67200-JURASSIC-PARK?sid=da284c4a-2077-45d0-9e56-bff373854890&sr=11.465292&cp=1&pos=0> , pristupljeno 6.9.2023.
- [58] Dulrangi, M. D. (2021). *Automatic Digital Rotoscoping using Refined Deep Masks with Instance Segmentation* (Doctoral dissertation).
- [59] Holland, T., & Watt, L. (2022). 'Sexism in Survival Situations': Reconsidering Gender in Jurassic Park. In *Gender and Action Films 1980-2000: Beauty in Motion* (pp. 123-136). Emerald Publishing Limited.
- [60] Khapaeva, D. (2019). Eaten in Jurassic World: Antihumanism and Popular Culture. In *Man-Eating Monsters: Anthropocentrism and Popular Culture* (pp. 15-34). Emerald Publishing Limited
- [61] *Spielberg*, 2017., redateljica Susan Lacy, producentice Susan Lacy, Emma Pildes, Jessica Levin

Popis slika

Slika 1: <https://www.youtube.com/watch?v=PaEeznL0Si8> , preuzeto: 08.8.2023.

Slika 2: <https://www.horrorhomeroom.com/jaws-the-slasher-and-the-encounter-at-the-heart-of-horror/> , preuzeto: 08.8.2023.

Slika 3: <https://www.citizen.co.za/news/girl-red-coat-schindlers-list-ukraine-refugees/> , preuzeto: 09.8.2023.

Slika 4: <https://theasc.com/articles/saving-private-ryan-the-last-great-war> preuzeto: 30.8.2023.

Slika 5: <https://www.thequint.com/entertainment/celebrities/steven-spielberg-filmmaker-birthday-film-jaws-sharks-villain-skill-1975-film> , preuzeto: 31.8.2023.

Slika 6: <https://mubi.com/en/notebook/posts/star-struck-close-encounters-of-the-third-kind-at-40> preuzeto: 31.8.2023.

IZJAVA O AUTORSTVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, ELIZABETA KUZMIĆ (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica ~~završnog/diplomskog~~ (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom STEVEN SPIELBERG UTJECAJ NA AMERIKU LININATOGENTRA (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

(vlastoručni potpis)

Sukladno čl. 83. Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Sukladno čl. 111. Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima student se ne može protiviti da se njegov završni rad stvoren na bilo kojem studiju na visokom učilištu učini dostupnim javnosti na odgovarajućoj javnoj mrežnoj bazi sveučilišne knjižnice, knjižnice sastavnice sveučilišta, knjižnice veleučilišta ili visoke škole i/ili na javnoj mrežnoj bazi završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice, sukladno zakonu kojim se uređuje znanstvena i umjetnička djelatnost i visoko obrazovanje.